БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ЁШ ЛЕНИНЧИ

Газета 1925 йил 8 февралдан чиқа бошлаган

1990 йил 24 июль Сешанба
№ 137 (13.573).
Баҳоси 3 тийин.

• ЎЗБЕКИСТОН ЛКЁИ МАРКАЗИЙ ҚЎМИТАСИНИНГ БОШ НАШРИ •

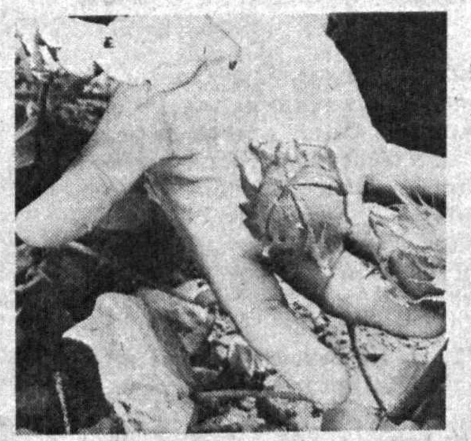

СИРДАРЁ ВИЛОЯТИ. Оқолтин ноҳиясидаги «Фарғона» давлат хўжалиги далаларида ёзги юмушлар қизғин борояпти. Саратоннинг олтинга тенг дақиқаларидан самаралироқ фойдаланаётган чўлқуварлар жорий йилда 16 минг тонна пахта, кўплаб сабзавот, полиз маҳсулотлари, турли хил мевалар етиштиришга бел боғлашган. Хўжаликда 24 миллат вакиллари бир оила фарзандларидек аҳил яшаб, меҳнат қилмоқдалар. Қувонарлиси шундаки, бу ерда истиқомат қилаётган 10 мингдан зиёд аҳолининг ярмидан кўпини ёшлар ташкил этади.

СУРАТЛАРДА: оилавий звено бошлиғи Раъно Мадумарова ва давлат хўжалиги директори Нўъмонжон Урунов пахтазорда (юқоридаги сурат); ўроқчилар бригадаси бу йилги беда ҳосилидан мамнун; 4-бўлим шийпонида дам олиш пайти.

Е. БОТИРОВ суратлари.

Биз—байналмилалчилармиз

Бирга дарахт ўтқазган одамлар ҳеч қачон душман бўлмайдилар...

Ғафур Ғулом номли бадиий адабиёт нашриёти «Тошкент — Сиэтл» деб аталган чиройли альбом чиқарди. У ўзбек, рус ва инглиз тилларида нашр этилди. Альбом Яхши ният ўйинлари арафасида пайдо бўлганлиги рамзий маънога эга.

«...Тошкент ва Сиэтл фуқаролари ўртасидаги дўстлик алоқалари расмий қолипларга сиғмай қолаётганлигини фақат қутлаш лозим. Бу дўстлик СССР ва АҚШ халқлари ўртасидаги муносабатларда тобора ёркинроқ кўзга ташланаётганлиги руҳий яқинлашувнинг бир бўлагидир», — деб ёзади Ўзбекистон халқ шоири Эркин Воҳидов китобнинг муқаддимасида.

Бундан ўн олти йил муқаддам бир-биридан 10060 километр узоқликда сайёрамизнинг турли гўшаларида жойлашган икки шаҳар чуқур тафовутлар ва кўпгина муаммоларга нисбатан турлича ёндашувлар бўлишига қарамай, дўстлашишга аҳд қилишди. Улар дўстлик алоқалари тўғрисида битим тузишди. Шундай қилиб, Тошкент билан Сиэтл икки давлат тарихида дастлабки бирoдарлашган шаҳарларга айланди.

Икки шаҳар ҳамдўстлигининг унча катта бўлмаган, лекин бой йилномасидан бир неча мисоллар келтиришни хоҳлардим.

1974 йил — Сиэтлда Бельвью ва Бельмонт кўчалари ўртасида «Тошкент» боғига тантанали равишда асос солинди.

1982 йил 14 февраль — Сиэтлда биринчи марта «Тошкент куни» ўтказилди.

1983 йил — «Таргит — «Сиэтл» қўмитаси тузилди, унинг аъзолари тинчлик учун курашда куч-ғайратларни бирлаштиришга даъват этиб, тошкентликларга ёзилган мурожаатнома остига ана шу Америка шаҳридаги 40 минг аҳолининг имзосини тўпладилар.

1985 йил — икки шаҳар ҳокимлари «Тинчлик учун ва ядро хавфининг олдини олиш учун» декларациясига имзо чекдилар.

1986 йил — Тошкент билан Сиэтл ўртасида дастлабки телемулоқот ўтказилди. Икки шаҳар альпинистларининг қўшма экспедицияси бўлди.

1987 йил — ўзаро ёшлар делегациялари юборилди. Бир гуруҳ шифокорлар Тошкент касалхоналарида бир ой ишладилар.

1988 йил — Тошкентда тинчлик боғи очилди, уни бунёд этишда Сиэтл вакиллари қатнашдилар.

1989 — Ўзбекистон пойтахтида СССР билан АҚШ бирoдарлашган шаҳарлари ҳокимларининг учрашуви бўлди.

...Бўлган воқеаларни қисқагина санаб ўтдик — лекин улар ортида қанчадан-қанча самимий учрашувлар, қувончли кашфиётлар, дўстлик туйғулари яширинган. Тошкентда тинчлик боғи қурилиши қатнашчилари Фред ва Сьюзан Ноландннинг тўйини кўпчилик эслайди. Улар никоҳ маросимини ўзбек расм-русумларига биноан ўтказишга қарор қилган эдилар. Бошида дўппи, эгнида чопон, чопоннинг устидан белбоғ бойлаб олган куёв, оппоқ ҳарир кўйлаги устидан духоба камзул кийган келин ҳали-ҳали кўз ўнгимизда. Бахтиёр келин-куёв дўстлар даврасида ўзбекча рақс тушган эдилар.

Ўзбекистон театр арбоблари уюшмасининг шарқий залида Лорел Грейнинг «Тановар» дастаси концерт берганлиги ҳали-ҳали кўз ўнгимиздан кетмайди. Унинг бу дастаси илгари «Шаҳризода қизлари» деб аталарди, лекин жаҳонга донг таратган «Баҳор» дастаси Сиэтлда берган концертларидан сўнг америкалик хореограф унга қадимий ўзбек рақси номини берди. Худди шу Лорел «Чашма» жаридасини чиқаришда ташаббус кўрсатди. Жарида саҳифаларида Ўзбекистон маданияти ҳақида ҳикоя қилинади, ўзбек муаллифларининг шеърлари ўзбек ва инглиз тилларида нашр этилади.

Жумҳурият ёзувчилар уюшмасида яқинда ўтказилган учрашувда Вашингтон дорилфунунининг профессори Ильза Лауде-Циртаус соф ўзбек адабий тилида нутқ сўзлаганлигини эсдан чиқариш мумкинми, ахир. Ана шу аёл ўз ватанидаги китобхонларни ўзбек носирлари ва шоирларининг асарлари билан таништирган эди. У Сиэтлда нашр этилган ҳозирги замон ўзбек насри ва шеърияти антологиясининг муаллифидир.

Энди эса шу йили бўлган воқеалардан мисоллар келтирайлик. Бирoдарлашган шаҳарлар қўмитасининг вице-президенти, профессор Р. Доуннинг ташрифи чоғида Тошкентда сариқ касаллигига қарши «Б» зардобини ишлаб чиқарадиган линия қурилиши тўғрисида битимга эришилди. Бу касаллик Орол бўйидаги экологик фалокат зонасида, айниқса, кенг тарқалганлиги маълум. Март ойида Тошкентда Сиэтлдан келган «Етти қартер қўғирчоқлари» театри ўз санъатини уч ҳафта мобайнида муваффақият билан намойиш этди. Театр тамошабинларни индейцларнинг Мак қабиласи оғзаки ижоди билан таништирди. Орадан бир ой ўтгач, ўзбек қўғирчоқ театри артистлари бирoдарлашган шаҳарга жавоб ташрифи буюрдилар. Сиэтллик режиссёр ва актриса Эмили Оъконнел «Илҳом» театр студияси труппасида тўрт ой ишлади, у Б. Брехтнинг «Мешчанлар тўйи» асаридаги ролни ижро этди. У Тошкентга келганида бир оғиз ҳам русча сўзлаша олмасди, май ойининг охирларида уйига кетар экан, ҳатто журналистлар билан ҳам рус тилида сўзлаша олди. Постановкачи режиссёр Марк Вайль ана шу актрисани деб спектакль талқинини атайин ўзгартирди, Эмилига хорижий аёл ролини берди.

— Мана энди сўнгги янгиликларни эшитинг, — дейди Тошкент шаҳар Шўроси ташқи алоқалар бўлимининг мудири Қаҳрамон Раҳмонов. — Тошкентлик 10-синф ўқувчиси Улуғбек Суюнов Америкага ўқишга жўнаб кетди. У Сиэтлдаги Нордвестскул хусусий мактаби муаллимларидан ўз номига таклифнома олди, Улуғбек бир йил илгари ўқувчиларни ўзаро юбориш йўли билан ана шу мактабда бўлган эди. Бу ўсмир яна илгари ўзи яшаган Стивенслар оиласига келиб қўшилади. Сиэтлнинг ўзидан ҳам хушхабар олинди: у ерда «Инглизча-ўзбекча сўзлашув луғати» нашр этилибди. Луғатни ўтган йили Тошкент дорилфунунининг ўзбек тили ва адабиёти факультетида малака орттирган америкалик икки филолог тайёрлаган.

— Ҳозир турли соҳалардаги ҳамкорлик кенгайиб бормоқда, — деб сўзида давом этди Қ. Раҳмонов. — Кўргазмалар, ўқувчилар, талабалар, ҳуқуқшунослар, шифокорлар делегациялари муттасил равишда алмаштирилиб турилибди. Натижада ўзаро алоқаларимиз ривожланиб бормоқда. Тошкент дорилфунуни, театр арбоблари уюшмаси, йигирмага яқин мактаб, Маданият вазирлиги, телевидение ва радиоэшиттириш Давлат қўмитаси, Давлат физкультура ва спорт қўмитаси, жумҳуриятимизнинг бошқа давлат ва жамоат ташкилотлари бевосита алоқалар йўлига ўтиб олишди.

...«Сиэтлга кетдик» — бу сўзлар тошкентликлар учун одат тусига кириб қолди. Шаҳар марказидан бир неча бекат юрилса, Шота Руставели номли ям-яшил кўчадан чиқасиз ва «Сиэтл» деб аталган кафега кўзингиз тушади. Бино ремонт қилинаяпти, унинг ички безаклари янгиланаяпти. Зотан, тинчлик боғининг ўзида ёки ҳамма севиб атайдиган «Америка гўшасида» одамлар жуда кўп. Болаларни етаклаб олган оналар «Замин» деб аталган манзарали тепалик атрофида сайр қилиб юришади. Вашингтон, Орегон ва Калифорния штатларида ўсадиган уч навли дарахтдан ясалган ўриндиқларда севишганлар ўтиришибди. Рича Байер яратган баландлиги 6 метр келадиган «Ҳаёт. Муҳаббат. Ўйинлар даври» деб аталган ҳайкал ёнида рассомлар ўз асарларини чизиш билан машғулдирлар...

Эсимда, ушбу боғ очилишида шундай сўзлар айтилганди: «Бирга дарахт ўтқазган одамлар, бир-бирлари билан ҳеч қачон душман бўдмайдилар». Бу ишонч билан айтилган оқилона сўзлар ҳар доим рўёбга чиқишини қанчалар хоҳлардик.

Ҳаёт эса давом этади. Ўзбекистон пойтахтининг делегацияси Тошкентдан Яхши ният ўйинларида қатнашиш учун Америкага жўнаб кетмоқда. Делегация таркибида шаҳар Шўросининг депутатлари, ҳуқуқшунослар, журналистлар, шаҳар жамоатчилигининг вакиллари, «Ўзбекистон» фольклор дасталарининг артистлари бор. Сиэтлда ўйинларнинг маданий программаси доирасида тошкентлик суратакаш уста Владимир Ковреиннинг шахсий кўргазмаси очилади. «Дэвидсон гэллериз» залида Ўзбекистон рассомларининг асарлари намойиш этилади, сўнг кимошди савдоси бўлади.

Э. ТУХВАТУЛЛИНА,
ЎзТАГ мухбири.

Диққат: муаммо

Мўл-кўлчилик: доим шундай бўлармикан?...

Одатда Наманган жамоа хўжалиги бозорлари дам олиш кунларида одамларга лиқ тўлади. Айни вақтда шаҳардаги икки ярмаркада савдо-сотиқ бозордаги сингари авжига чиққан. Бу — албатта, янгилик. Ярмаркаларда сабзавот ва мевалар бозордагидан кам сотилмаяпти. Уларнинг сифати яхши, лекин нархи эса бозорникидан фарқ қилади. Бинобарин, дўконларда маҳсулот тўлиб-тошиб ётган бир пайтда бозордаги нархлар ҳам анча кўнгилдагидек.

— Ярмаркаларда сотиладиган маҳсулотларга қандай нарх белгилаш тўғрисида буйруқ берилиши тўхтатилганлиги сабабли шундай бўлди, — деди вилоят «Плодоовошчпром» давлат-ширкат бирлашмаси раисининг биринчи ўринбосари А. Абдуқаҳҳоров. — Энди қайси маҳсулотни неча пулга сотиш кераклигини хўжаликларнинг ўзи белгилайди.

Шаҳарликларга маҳсулот сотишдан хўжаликлар катта манфаатдор эканликлари қуйидаги солиштирма рақамларда равшан кўриниб турибди: аҳолига ўтган йили 258 тонна, бу йил эса 500 тонна картошка сотилди. Полиз маҳсулотлари, узум ва сабзавот аввалги йилларга нисбатан анча кўп сотилмоқда.

Ҳар ҳолда мева-сабзавот савдоси вилоят бирлашмасида бу ишдан ҳали тўла қониқиш ҳосил қилганларича йўқ. Бунинг устига мева ва сабзавотларнинг мўл-кўллиги уларни ташвишга солмоқда. Чунки ҳаммасини сотиб бўлмайди, уларнинг кўпини қайта ишлашга улгуриш керак. Ана энди муаммо кўндаланг бўлиб қолди.

Намангандаги битта корхона — консерва заводи ҳозир сифатли консерва ишлаб чиқаришга кучи етади, холос. Бу йилги мавсумда корхонада маҳсулотлар бемалол ишлаб чиқарилишига жуда катта машаққат билан эришилди. Ҳали нафас олиб улгуришмаган ҳам эдики, янги муаммо — жамғармага идишлар етказиб беришдек вазифа бажарилмаётганлиги маълум бўлди. Корхона йил бошидан бери беш миллионтадан кўпроқ банка кам олди. Қопқоқлар билан таъминлашда ҳам узилишлар бўлиб турибди.

Хўжаликларда ташкил этиладиган консерва цехлари жиддий ёрдам бериши мумкинлиги ни кўпчилик айтмоқда. Лекин ростини айтайлик: цехлар ва сабзавот маҳсулотлари сифатли қайта ишлаши хусусида гап бўлиши мумкин эмас, чунки ускуналар ниҳоятда эскирган, улар ишлаб чиқараётган маҳсулотларнинг катта қисми давлат стандарти талабларига мос келмайди. Боз устига, ишлаб чиқариш ҳажми шу даражада камки, бутун санитария нормаларига риоя этилганида ҳам жамоа хўжалиги цехлари бозорларни маҳсулотларга тўлдира олмайдилар.

Марказлашган равишда қурилиши зарур бўлган кичик қувватли цехлар етиштирилган маҳсулотни керакли даражада қайта ишлашни йўлга қўйиши мумкин бўлур эди. Келаси йилда вилоятда олтита шундай иншоот фойдаланишга топширилиши режалаштирилган, уларнинг ҳар бири йилига уч миллионта шартли банка маҳсулот ишлаб чиқариш қувватига эга бўлади. Лекин биргина хўжаликда — Намангандаги Тельман номли жамоа хўжалигида шундай цех қуриб олишга ҳаракат қилишмоқда. Бу ишни колхознинг ўзи амалга оширмоқда. Бу ерда ваъдаларни кутиб ўтирмай ишга киришиб кетишди. Молиявий имкониятлар борлиги нур устига аъло нур бўлди. Агар шу имкониятлар йўқ бўлсачи, унда қолган бешта хўжаликда бўлганидек, ишлар тўхтаб қоларди.

Хуллас, яқин вақт ичида қишлоқ хўжалик маҳсулотлари нобуд бўлишининг, улар талон-тарож қилинишининг олди олинмайди. Ой кетидан ой ўтади, ана ўшанда ҳозирги мўл-кўлчиликдан хотиралар қолади, холос.

Н. ХЎЖАЕВА,
(ЎзТАГ мухбири).

СССР Президентига, СССР Олий Шўросига

ЎЗБЕКИСТОН ЛКЁИ МАРКАЗИЙ ҚЎМИТАСИ VIII ПЛЕНУМИ ҚАТНАШЧИЛАРИНИНГ

МУРОЖААТНОМАСИ

Биз, Ўзбекистон ЛКЁИ Марказий Қўмитаси VIII пленуми қатнашчилари ўсмирларимиз Совет Армияси сафларида ҳарбий хизматни ўташлари билан боғлиқ юзага келаётган фавқулодда вазият муносабати билан мурожаат этаётирмиз.

Хизматни ўташ даврида ҳарбий хизматчиларнинг ўлими факти кўпайиб бораётгани бизни ниҳоятда ташвишга солмоқда. Афғонистонда ўн йиллик урушда ҳалок бўлган 1400 нафар йигитимиз оналарининг кўз ёши қуриб улгурмай туриб, 1989 йилдан ҳозирги даврга қадар жумҳуриятимиздаги 500 дан ортиқ оила Совет Армияси сафида, аксарият ҳарбий-қурилиш қисмларида хизмат қилаётган ўғли, эрининг ўлими ҳақида «қора хат» олди. Табиийки, миллатнинг келажаги бўлмиш ёшларнинг ўлими фожиаси аҳоли ўртасида армияга қарши кайфиятлар туғдирмай қолмайди.

Юзага келган вазиятни кўриб чиқиб, Ўзбекистон ССР Олий Шўроси «Умумий ҳарбий мажбурият тўғрисида»ги «СССР қонунига ўзгаришлар ва тўлдиришлар киритиш бўйича Ўзбекистон ССР Олий Шўроси таклифлари тўғрисида» қарор қабул қилди.

Ўзбекистон ССР Олий Шўроси жумҳурият ўсмирлари ҳарбий қисмларда ҳарбий хизматни ўташлари зарурлигини эътироф этган ҳолда СССР Олий Шўросига ўзбекистонлик ўсмирларни фақат жумҳурият ҳудудидаги ёки Туркистон ҳарбий мавзесининг ҳарбий қурилиш қисмларига юбориш тўғрисидаги масалани кўриб чиқиш илтимоси билан кирди.

СССР Олий Шўроси мудофаа ва давлат хавфсизлиги масалалари бўйича Қўмитасининг шу йилнинг кузиданоқ ўсмирларни ҳарбий қурилиш қисмларга чақиришни тўхтатиб туриш тўғрисидаги қарорини жумҳурият комсомоллари, ёшлари хурсандлик билан қабул қилишганди.

Бироқ жуда оғир муаммони парламент йўли билан ҳал қилиш имконини берувчи бу қонуний таклифлар СССР Мудофаа вазирлиги томонидан тушунилмаётир. Мазкур масала бўйича жумҳуриятимиз қонунчилик ташаббуси ҳуқуқидан фойдаланишини Мудофаа вазири ўртоқ Д. Т. Язов КПСС XXVIII съезди минбаридан туриб «Конституцияга хилоф» деб атади. Биз бундай баёнотга мутлақо қўшилмаймиз.

Юқорида айтилганларни ҳисобга олиб, Сиздан Ўзбекистон ССР Олий Шўроси, СССР Олий Шўроси мудофаа ва давлат хавфсизлиги Қўмитасининг таклифларини СССР Олий Шўросининг навбатдаги сессиясида кўриб чиқилиши, ҳамда «Мудофаа тўғрисида» қонун тезроқ қабул қилинишига ёрдам беришингизни сўраймиз.

Шу сонгга хабар

Меҳр-шафқатли бўлайлик

Бизнинг Шарқ халқлари доим ўзларининг минг йиллик қадимий урф-одатларини кўз қорачуғидек авайлаб асраб келишган. Лекин кейинги авлодлар бу муқаддас анъаналарни аста-секин унута бошладилар. Ҳар ким ўз ташвишидан ортмайдиган, бир-бировининг ҳолидан бехабар қолиб, одамлар ўртасида меҳр-оқибат тобора кўтарилиб кета бошлагани кўпчиликни ташвишга солаяпти.

Бугунги кунда биргина бизнинг жумҳуриятимизда меҳрга зор, моддий ва маънавий ёрдамга муҳтож бўлган кишилар кўпчилик. Улар орасида ёш болалардан тортиб, кекса нуроний кишиларгача бор. Уларга ёрдам қўлини чўзишга, кўнглини кўтаришга ҳаракат қилаяпмиз. Бизнинг Тошкент вилоятидаги Коммунистик ноҳия комсомол қўмитаси фаоллари ташаббуси билан бундай хайрли тадбирлар тез-тез уюштириб турилибди. Шу йилнинг 18 август куни яна бир савобли ишни ўтказиш ниятидамиз. Шу куни ноҳиямизда «Меҳр-шафқат кечаси» ўтказишни режалаштирдик. Кечада ноҳиямиз ҳудудида истиқомат қилаётган ногиронларга яратилган шарт-шароитлар, яшаш тарзи ҳақида ҳикоя қилувчи махсус стендлар намойиш этилади. Учрашувлар, суҳбатлар уюштирилади. Ноҳия давлат банкида ногиронларга ёрдам бериш фонди ҳисоби очилди. Ўтказилган кечадан тушган маблағлар шу фонд ҳисобига ёзилади. № 734677 — Янгибозор посёлка давлат банкида — номери № 70075.

М. АЛИМБОЕВ,
Коммунистик ноҳия комсомол қўмитаси котиби.

Пленум бўлиб ўтди

АНДИЖОН. Вилоят комсомол қўмитасининг пленуми бўлиб ўтди. Унда вилоят комсомол қўмитасининг биринчи котиби А. Обидқориевнинг «БЛКЁИ XXI съезди якунлари тўғрисида»ги маърузаси жойларда муҳокама қилинганлиги сабабли, пленумда маъруза ҳақида ахборот берилди.

Маъруза юзасидан музокаралар тугагач, «БЛКЁИ XXI съезди якунлари тўғрисида» қарор қабул қилинди.

Пленумда вилоят комсомол қўмитаси комиссиялари, вилоят комсомол қўмитаси аъзосининг мақоми, вилоят комсомол қўмитаси пленумининг иш тартиби қабул қилинди. Шунингдек, Қирғизистон ССР Ўш вилоятида содир бўлган фожиалар ҳақида резолюция қабул қилинди.

Денгизда йўқолиб қолишди

Совет яхтачиларидан 24 киши тушган иккита катараман Болтиқ денгизида бедарак йўқолди. Улар Венери кўлида елканли кемалар пойгасида қатнашиш учун Швециянинг Лидчепинг шаҳрига йўл олган эдилар. Шанба куни пойга ташкилотчилари шуни маълум қилдилар.

Ҳар икки кема 9 июль куни Ригадан йўлга чиққан, саккиз кундан кейин улар Швецияга келиши кутилмоқда эди.

Венери кўлидан оқиб чиқувчи Гета-Эльв дарёси мансабидаги Лидчепинг шаҳридан 110 километр нарида жойлашган Гетеборг порт шаҳри маъмурлари «Тобаго-52» ва «Царникава» катараманлари билан алоқа ўрната олмадилар.

Пойга ташкилотчилари об-ҳаво маълумотларига кўра, Совет кемалари Ригадан чиқаётганларида кучли пўртанага тушиб қолганликларини маълум қилишди.

Илёс Соатов ватанига қайтади

КОБУЛ. (ТАСС мухбири Юрий Тиссовский). Афғонистон жумҳурияти ташқи ишлар вазирлигида собиқ ҳарбий асир, ўзбек йигити Илёс Соатовни совет томонига топшириш маросими бўлди. У бир неча кун аввал афғон маъмурларининг, шу жумладан, мамлакат Исмоилийлар жамоасининг раҳбари, сенатор Мансур Нодирийнинг куч-ғайратлари натижасида Бағлон вилоятида озод қилинган эди.

«Гулбиддин Ҳикматёрнинг Бағлон вилоятида ҳаракат қилаётган «Афғонистон Ислом партияси» гуруҳига тегишли оппозициячи бўлинмаларда бошқа совет ҳарбий асирлари ҳам бор, — деди ТАСС мухбири билан суҳбатда И. Соатов. — Улар одамларимизни ўз хоҳишлари билан ҳеч қачон қўйиб юбормасликларига ишонаман, чунки ўзларининг муайян режаларини ана шу асирларимиз билан боғлашмоқда».

Илёс Соатов Афғонистон томонининг куч-ғайратлари туфайли озодликка чиққан учинчи совет ҳарбий асиридир.

Шу сонгга хабар

Комсомол турмуши: қайта қуриш қандай бормоқда?

«ҚОНИҚИБ ЯШАШ — КУРАШУВЧАНЛИКДИР»

СОВЕТОБОД НОҲИЯ КОМСОМОЛ ҚЎМИТАСИ САРКОТИБИ БЕКПЎЛАТ АБДУҒАНИЕВ БИЛАН ОШКОРА МУЛОҚОТ

Бу шунчаки тўғри келган саволларга жавоблар эмас. Менимча, жавоблар шахснинг маълум фаолиятини, унинг кимлигини ҳам белгилайди. Жавобларни таҳлил қилиш эса энг оддий ҳакам — муштарийларимизга ҳавола.

— Саркотиб бўлиб ишлаётганингизга ҳам икки йил бўлай деяпти. Кўнглини хотиржам қилувчи қандай ишларим бор, деб айта оласиз?

— Амалга оширилиши лозим бўлган ва оширган ишларимиз жуда кўп. Мен бу борада оз бўлса-да, ҳиссамни қўшдим деб биламан. Кейинги вақт ичида ёшларнинг бўш вақтларини ташкил этиш борасида анчагина ишлар амалга оширилди. Ноҳия комсомол қўмитаси қошида «Камалак» ёшлар маркази фаолият кўрсатмоқда.

— Қониқарсиз ишларингиз қайсилар деб биласиз?

— Ноҳия комсомол қўмитаси аъзоларининг барчасини комсомол фаолиятида фаол иштирок этишга жалб қила олганим йўқ.

— Қандай ҳолатларда афсусланасиз?

— Бошлаган ишим кўнгилдагидек натижа бермаганида ёки охиригача амалга ошмаганида. Бундай ҳоллар, албатта, бўлиб туради.

— Ноҳия комсомол қўмиталари ойда бир марта ўз бюросини ўтказади. Қарорлар қабул қилади, нималарнидир, кимларнидир муҳокама қилади. Натижаси эса... Сизларда қарор ва ижро қай аҳволда?

— Тўғри. Кўп ҳолларда қабул қилинган қарорлар бажарилмай қолиб кетади. Бунга фақат битта сабаб бўлади — эътиборсизлик.

— Қайси қарорлар бажарилмай қолган?

— Комсомол-ёшлар бригадаларига ёрдам бериш ҳақидаги, яна...

— Нима учун фикрларингизни аниқ мисоллар билан айта олмаяпсиз? Бу нимадандир чўчишликми ё аниқ билмаслигингизданми?

— Ёшлар муаммоларини ҳал қилишда келишувчанлик қилиш, юз-хотирда бўлиш ва бирор нарсадан чўчиш ёшлар етакчисига хос бўлмаслиги керак деб биламан . Суҳбатимизда аниқ мисоллар келтира олмаслигимга сабаб — қўлимда таҳлиллар йўқ эди. Бу менинг камчилигим деб биламан.

— Фикрингизни билмоқчи эдим. Нима учун комсомол ходимларини «ишдаги йўл қўйган камчиликлари учун» айби билан ишдан бўшатишмайди. Ё улар хато қилишмайдими?

— Ҳар бир инсон фаолияти давомида хатога йўл қўйиши мумкин. Комсомол ёшларнинг тарбия мактаби бўлганлиги учун биз уларни, яъни хато қилган одамларни биринчи навбатда тарбиялашимиз керак.

— Мана, ноҳия комсомол қўмитаси 1990 йилга мўлжалланган ҳаракатнома қабул қилибсизлар. Унда ноҳия марказида болалар хиёбони ташкил этиш, кашшофлар ва ўқувчилар уйи қошида болалар ансамбли тузиш, энг яхши оилалар кўриги ўтказиш, ижарада яшовчи талабалар ҳузурида бўлиш ва уларнинг муаммоларини ҳал этиш... Хуллас, яхши тадбирлар кўп. Буни тўлалигича амалга оширишларингизга имконият борми? Ё бу комсомолнинг навбатдаги — қоғоздаги «чиройли» тадбири бўлиб қолаверадими?

— Ноҳия комсомол қўмитаси бу ҳаракатномада кўрсатилган тадбирларни бажариш учун астойдил иш олиб боради. Лекин масаланинг бошқа томони ҳам бор. Фирқа, кенгаш ва жамоат ташкилотлари ўз навбатида қўллашлари зарур. Имкониятлар етарли. Биз бу ҳаракатномани ички имкониятлардан келиб чиққан ҳолда қабул қилганмиз. Шундай экан, буни албатта бажарамиз.

— Сизнинг кўнгилчанлигингизни сездим. Бу иш юритишингизда ҳалақит бермайдими? Бу характердаги кишилар ишни қаттиққўллик билан талаб қилишолмайди.

— Ҳозирги қайта қуриш даврида буйруқбозлик билан иш юритиш ўзини оқламайди. Раҳбар жамоа аҳли билан ҳамфикр бўлиши керак. Кўнгилчанлигимга келсак, бу ходимларга нисбатан талабчан бўлишимда ҳалақит бермайди.

— Елиб-югуриб пленумлар ўтказасизлар. Лекин жуда кўп ҳолларда Пленумда «кўрилган», «муҳокама қилинган» ҳолатлар, воқеалар яна ўшандайлигича қолиб кетаверади. Буни сезиб, ҳис қилиб, яна ишлаб юраверасизлар...

— Тўғри. Ҳақиқатан ҳам пленумларимиз сиз қайд этган камчиликлардан ҳоли эмас. Шундай пленумлар ўтказишимиз кераккки, у ёшлар фаоллигини оширишга туртки бўлсин. Оз бўлса-да, ёшлар муаммоларини ҳал этишга ёрдами тегсин. Шундагина букилган қаддимизни тиклаб олишимиз мумкин.

— Энди фикрларингизни жамлаб олгандирсиз. Қарор ва ижро ҳақида бирор аниқ мисоллар келтирарсиз?

— Пленум ва бюро йиғилишларида қабул қилинган қарорлар назорат қилиниб, уларнинг ижроси вақти-вақти билан кўриб борилади. Комсомол-ёшлар жамоалари ўртасида олиб бориладиган ишлар ҳар уч ойда, жамоат чорваси учун дағал-хашак тўплаш отрядлари ташкил этиш, спорт мусобақаларини ташкил этиш, сиёсий клублар ташкил этиш... Бюроларда кўриладиган масалаларнинг қамрови кенг. (Ҳамма гап шунда-да. Комсомол аралашмаган соҳа ҳам, муаммо ҳам йўқ. Лекин гап бунда эмас. Атрофдагилар сезадиган, кўрадиган яхши томонга бўлган ўзгаришларда — Г. Ч.).

— Унда айтинг-чи, сизларда партиявий раҳбарлик қандай ҳолатда?

— Яхши йўлга қўйилган деб ўйлайман. Нима учун деганда, кейинги икки-уч йил ичида 4 киши партия ишига, 2 киши олий партия мактабига, 5 киши совет ишига юборилди. Партия сафига қабул қилинаётганларнинг 75—80 фоизини комсомол-ёшлар ташкил этади. (Аслида, партиявий раҳбарлик нималарда намоён бўлади — Г. Ч.).

— Чўпонлар юртида, уларнинг орасида катта бўлгансиз. Бугунги кунда уларнинг муаммолари нималар деб биласиз? Сизлар бу муаммоларнинг лоақал биттасини тугатишга ўзларингизни қодир деб биласизларми?

— Чўпонлар ҳаётидаги муаммолар жуда кўп. Иш ҳақининг камлиги, яшаш шароитларининг оғирлиги (бунга ўзингиз ҳам гувоҳсиз), оддий ҳаво алоқа телефонларининг ўрнатилмаганлиги дам олиш шароитининг йўқлиги... Комсомол бу мавжуд муаммоларнинг бироргасини олиб, астойдил хўжалик маъмурияти билан биргаликда ҳаракат қилса бажаришга қодир деб биламан. Биз бугунги кунда ноҳиямиздаги 22 та қўйчилик комсомол-ёшлар бригадаларида юқоридаги муаммоларни бартараф этиш борасида ноҳия агросаноат уюшмаси билан биргаликда иш олиб бораяпмиз. Жумладан, чўпонлар учун отарларда оддий ҳаммомлар қуриш ишлари олиб борилмоқда.

— Рўзномамизда эълон қилинган ноҳия комсомол ташкилотининг конференцияси ҳақидаги мақолага норозилик билдирдиларингиз. Бу «биз яхши ишларни бажараяпмиз» деган гап-да. Лекин бир қараганда ана шу норозиликка мос ишларингизни илғаб олиш мушкулроқ. Норозилик билдиришга мажбур этган нарса нима?

— Аввало, конференция ҳақидаги мақоланинг сарлавҳаси бизни таажжублантирди. Конференция делегатлари ноҳия комсомол қўмитаси шаънига илиқ гаплар айтиб, унинг фаолиятини «қониқарли» деб баҳолашди. Мақола эса «Ишончни оқлай олармикин?» деб номланибди. Шунингдек, мақолага конференцияда айтилмаган айрим жумлаларнинг киритилиши ва ёшларнинг норозилиги бизни шунга ундади. Кейинги икки йил ичида ноҳия комсомол қўмитасининг фаолиятини бир сўз билан йўққа чиқариш — масалага ҳаққоний баҳо бермаганликни кўрсатади. Қўлга киритилган ютуқлар бор. Лекин ҳеч бир комсомол қўмитаси камчиликлардан ҳоли эмас.

— Қандай кунингиздан қониқмайсиз? Ўзи бугунги кунимизда нимадандир қониқиб яшаш мумкинми?

— Бирор фойдали ишни бошлаб, уни бажараш учун астойдил киришган пайтимда айрим бюрократларнинг ишга тўсқинлик қилиб, бутун режаларни барбод қилган кундан. Шундай ҳолатли кунлар ҳаётда жуда кўплаб учрайди.

Ҳаёт курашлардан иборат. Яхшилик, ҳалоллик учун курашган одамгина ҳаётидан қониқиб яшайди. Ҳар қандай замонда ва кунда ҳам.

Суҳбатдош: ГУЛИ ЧЕҲРА, «Ёш ленинчи» мухбири.

Фикрлар ҳар хил — мақсад ягона

КПССнинг XXVIII съезди якунланганига бир неча кун бўлди. Ҳозирча у ҳақда турли фикр-мунозаралар, делегатлар билан учрашувлар ўтказилмоқда. Ўтган ўн икки кунлик тортишувларда қанча муаммолар кўриб чиқилди-ю, яна қанчаси эътибордан четда қолди! Қайси бирида жумҳурият вакиллари ўз оғриқларини кўтаришга эришдилар-у, кимлар бунга муваффақ бўлолмади!

Хўш, партия съезди хусусида ёшлар фикри қандай! Сўз уларга:

Камола ИБРОҲИМОВА, Тошкентдаги 186-мактаб битирувчиси:

— Съездда Чернобиль фожиаси муҳокама қилинди, зарур тадбирлар белгиланди-ю, лекин бизнинг дардимиз бўлмиш — Орол ҳақида тегишли қарор қабул қилинмади. Афсуски, ўзбекистонлик делегатларнинг «Орол масаласи бўйича комиссия тузилсин», деган таклифларига қулоқ солгувчилар топилмади. Миллий жумҳуриятлардан борганларнинг овози ўн фоизни ташкил қилди. Шу ҳам тенг ҳуқуқликми?

Улуғбек УСМОНОВ, П. П. Беньков номли жумҳурият мусаввирлар билим юртининг толиби:

— Уни батафсил кузатганим йўқ. Сиёсатга унчалик қизиқмайман. Шундай бўлса-да, бир нарсага эътиборни қаратмоқчиман. Съезд кунлари ўзбекистонлик чорвадор, пиллакор, пахтакор делегатларни кўп саволга тутишди. Мухбирнинг «Съезднинг бориши сизни қониқтиряптими?» деган саволига илгарилари: «Ҳа, бу съезд тарихий съезд бўлди», деб жавоб берган бўлсалар, эндиликда: «Бизнинг ўтовларда электр нури йўқ. Телевизор кўриб бўлмайди. Съездда бунга ўхшаш масалалар кўтарилмаяпти», дейишди. Шунда уларни ноҳия, қолаверса вилоят хўжалик фаолларининг йиғилишига делегат қилиб сайлаш керак эди, деган фикр туғилди менда.

Асқар АБДУЛЛАЕВ, ЎзФА Электроника илмий-текшириш институтининг муҳандиси:

— Менинг фикримча, Олий партия анжуманини кузатган одам икки хил фикрга келиши мумкин. Биринчидан, ё съезд делегатларининг кўпчилиги халқдан йироқда ёки халқ дардидан кўра ўзини ўйлаб, номига гард юқтиришни хоҳламайди. Иккинчидан, съездни бошқараётганлар ўз сўзини ўтказишнинг янги шаклидан эпчиллик билан фойдаланишди. Ўз ҳукмларини съезд делегатларига ўтказишга, ўзларига маъқул одамларни атрофига тўплашга ҳаракат қилишди.

Солижон ТЎЛАНОВ, ТошДД битирувчиси:

— Мен билган съездлар ичида биринчи марта Ўзбекистондан борган делегатларнинг ўз халқи учун дадил курашганларини кўрдим. Президентимизнинг: «Пилласи, пахтаси, не турли бойликлари бўлган халқимиз нечун бундай қашшоқ яшайди?» деб куюниб гапиргани, айниқса, қувонарлидир.

Дилшод ШАМС, шоир:

— Борис Ельцин съездда КПСС сафидан чиқишини эълон қилди. У: «Мен маълум партияга эмас, бутун халққа хизмат қилишни истайман», деди.Бунга қойил қолмай илож йўқ.

Нурмамат ҚУДРАТОВ, жумҳурият радиосининг ходими:

— Съезддан умуман қониқдим. У ошкоралик, демократия руҳида ўтди. Лекин бир нарса: Ўш фожиаси йиғилганларни ташвишга солмади. Шу пайтгача «қувончимиз бир, дардимиз бир», деб келишлар бекор экан. Дардимиз бир эмаслиги яққол кўринди-қолди.

Биз тенгдошларимизнинг ранг-баранг фикр ва мулоҳазаларини тинглар эканмиз, уларнинг бирига қўшилиш, иккинчисини рад этиш фикридан йироқмиз. Суҳбатдошларимизнинг ҳар бири ўзича ҳақ, деб ўйлаймиз. Энг муҳими, йигит-қизлар — теран фикр юритишмоқда. Уларнинг ўз мустақил қарашлари бор. Энг муҳими ҳам шу!

Г. РАЖАБОВА.

Кундузги стационар

Навоий ГРЭСи тиббий-санитария қисми ҳузурида кундузги стационар очилди. Беморлар унинг қулайлигини дарҳол тушуниб етишди. Улар эрталаб соат тўққизда уйларидан бу ерга келиб, функционал текширувдан ўтадилар ва шифокор белгилаган муолажани оладилар, кечга бориб эса уйларига тарқаб кетадилар. Муолажадан кейин дам олса бўладиган шинам палаталар, даволаш-соғломлаштириш, жисмоний тарбия зали беморлар хизматида.

Бундай даволаниш кўп болали оналар учун, айниқса, қулай. Тиббий хизмат кўрсатишнинг бундай шакли бошқа беморларга ҳам маъқул бўлди — ахир бир ой касалхонада ётгандан кўра, уйда, ўз оиласи билан бўлиш яхшироқда. Бунинг устига кундузги стационар касалхоналарда жойлар жуда етишмай турганлиги муаммосини ҳам ҳал этиш имконини беради.

И. САФАРОВ,
ЎзТАГ мухбири.

Гулбаҳор Исмоилованинг касби тўқувчилик. У Москва ноҳиясидаги аҳолига маиший хизмат кўрсатиш комбинати трикотаж тўқув цехида меҳнат қилади. Участка жамоаси бу йил 170 минг сўмлик устки кийимлар ишлаб чиқариши лозим. Ана шу маррани эгаллаш йўлида ғайрат кўрсатаётган тўқувчилар қувончли натижаларга эришишмоқда. Улар орасида жамоанинг илғор аъзоси Гулбаҳор Исмоилова ҳам бор.

СУРАТДА:
Г. Исмоилова иш устида.
Аъзамжон МИРЗАЖОН олган сурат.

Ҳадиксираб ёзяпман...

Ёшим қирқда. Бод касалига йўлиққанман. Бу касалликни қаердан орттирдийкин, дея ҳайрон бўларсиз.

Саксон ёшли қариб-қартайган онам билан зах уйда яшаймиз. Иморатнинг деворлари ярмигача шўрлаб кетган. Томи лой сувоқли. Ёмғир ёғса, чакка ўтади. Бошпанамизнинг ёмонлиги бизни қийнаб қўймоқда. Биз касалманд она-болага ким ёрдам беради! Идорама-идора югурай, десам, куч-қувват етишмайди. Онам югурай десалар, на қулоқ бор, на кўз. Отам Султон Қодировнинг вафот этганларига анча бўлди. Ёки соҳибимиз йўқлиги туфайли бизга ҳеч ким ёрдам бермасмикин!

...Бу сафар ҳадиксираб ёзаяпман. Хатимни зинҳор вилоят, ноҳия қўмита раҳбарларига юбора кўрманг. Рўзнома сенга уй қуриб берадими, деб мени қийнаб қўйишлари мумкин. Ўтган сафар шундай бўлган эди.

Сизлардан ёрдам сўраб

Робия СУЛТОНОВА.

Қашқадарё вилояти Қарши ноҳияси, «Партия XXII съезди» давлат хўжалиги, Лағмон қишлоғи.

«Ёш ленинчи»га жавоб берадилар

ОЛТИН МЕДАЛЛИ ҚОРОВУЛ

«Мен Жамила Тўраева 1980 йил Учқўрғон шаҳридаги 2-ўрта мактабни олтин медаль билан битирдим. Орзуим муҳандис-қурувчи бўлиш эди. Шу ниятда Тошкент политехника институтининг Наманган филиалини 1985 йил имтиёзли диплом билан тугатдим. Севган касбим бўйича иш топа олмадим. Турли ташкилотларда радиооператорлик, бухгалтерлик қилдим. Оиламизда кетма-кет фарзандлар туғилди. Сўнг декрет таътилига чиқдим. Ҳозир шаҳримизда қурилаётган меҳмонхонада қоровулман.

Мактабни олтин медаль, институтни имтиёзли диплом билан тугатиб қоровул бўлиб ишлаш алам қиларкан. Начора... Умидим сизлардан. Ёрдамингизга муҳтожман».

Ушбу шикоят хатини текшириб чора кўриш учун **Халқ депутатлари Учқўрғон шаҳар Шўроси ижроқўмига юборгандик. Шаҳар ижроқўми раиси И. ЭРГАШЕВ** имзоси билан яқинда жавоб олдик.

«Учқўрғон шаҳар ижроқўми Ж. Тўраеванинг «Ёш ленинчи» рўзномасига ёзган аризасини ўрганиб чиқди. Ж. Тўраева аризасида келтирилган далиллар ҳисобга олинди ва у Учқўрғон ноҳия ижроқўми қошидаги хўжалик ҳисобидаги лойиҳа-смета группасига лойиҳачи-муҳандис вазифасига ишга жойлаштирилди».

ЯНГИ МАКТАБ ҚУРИЛАДИ

«Биз таълим олаётган Ургут ноҳиясидаги Ильич номли жамоа хўжалигидаги 33-ўрта мактаб хароб ҳолатда. Мактабимиз 1926 йил қурилган. 1941-45 йиллар мактабимиз касалхонага айлантирилган экан. Уруш тугагач, яна қишлоқ болалари учун таълим даргоҳи бўлди. Шундан буён бу кулбаи вайронадан қанча-қанча ўқувчилар ҳаётга йўлланма олишди. Лекин мактаб харобалигича қолмоқда. Қачон бизлар ҳам шаҳар ўқувчиларидай замонавий мактабларда ўқиймиз?.

С. САЛИМОВА, Н. МЎМИНОВА,
Жами 10 имзо».

Мазкур шикоятга **Халқ депутатлари Ургут ноҳия Шўроси ижроия қўмитасининг раиси Р. Турсунов** қуйидаги мазмунда жавоб йўллаган.

«Ижроқўм 33-ўрта мактабнинг бир гуруҳ ўқувчилари томонидан «Ёш ленинчи» рўзномасига ёзган шикояти юзасидан текшириш ўтказди. Мактаб ҳақиқатан ҳам 1926 йилда қурилган. Мактабдаги таълим-тарбия ишлари ноҳия халқ таълими бўлими томонидан текширилди. Аниқланган камчиликларни бартараф этиш юзасидан тадбирий чоралар белгиланди. Ҳозирги вақтда 834 ўринли, қиймати 1 миллион 95 минг сўмлик замонавий мактаб биноси қуриш режалаштирилган бўлиб, қурилиш ишларини Самарқанддаги «Совхозстрой» трестига қарашли Ургут ПМКси амалга оширади. 1990 йилнинг иккинчи кварталидан бошлаб йил охиригача 200 минг сўмлик иш бажарилади. Ижроқўм янги мактаб биноси қурилишини ўз назоратига олган».

НАФАҚА ТАЙИНЛАНДИ

«Онам Рўзибиби Жўраеванинг ёши 56 да. Энди қарилик гаштини сураман деган пайтда яна югур-югур бошланди. Нафақа ололмай тўрт йилдан бери овораю-сарсон. «Иш стажингиз 16 йил экан, агар 20 йил бўлганда нафақа олардингиз» — дейишади. Яна тўрт йил ишлашга эса онамнинг ҳоли келмайди. Онамга қарилик нафақаси тайинлашда ёрдам беришларингизни илтимос қиламиз» — деб ёзади **Фарғона вилояти Киров ноҳиясидаги Рапқон қишлоқ Шўросининг Қашқар қишлоғида яшовчи Комила Ҳасанова.**

Ушбу шикоятни текшириб чора кўриш учун **Киров ноҳияси социал-таъминот бўлимига юборгандик.**

«К. Ҳасанованинг онаси Р. Жўраева 1934 йилнинг 1 июнида туғилган, — дейилади ноҳия социал-таъминот бўлими мудири А. ТЎРАЕВ имзо чеккан жавобда,— тўрт фарзанднинг онаси. Меҳнат фаолиятини «Искра» жамоа хўжалигида бошлаган. Р. Жўраеванинг меҳнат стажи 17 йил бўлганлиги учун 1989 йилда қарилик нафақаси тайинланмаганлиги аниқланди.

Рўзибиби Жўраевага 1989 йил 1 августдаги «СССРда нафақа таъминоти ва аҳолига ижтимоий хизматнинг кечиктириб бўлмайдиган тадбирлари тўғрисида»ги қарорига асосан тўлиқсиз иш стажи билан қарилик нафақаси тайинлаш учун барча зарур ҳужжатлар тайёрланди. Р. Жўраевага 59 сўм 50 тийинлик қарилик нафақаси тайинланди».

Матбуотда яқин-яқингача гиёвандлик мавзусига бағишланган мақолалар ёритилмас эди. «Бизнинг социалистик жамиятимизда мутлақо гиёвандлар йўқ, уни келтириб чиқарадиган сабаблар ҳам йўқ» деб тушунтирилларди. Шу важдан ҳам унинг олдини олиш чоралари мутлақо кўрилмасди. Олимлар, журналистлар, врачлар, муаллимлар, ота-оналар шуғулланиши лозим бўлган тарғибот, тушунтириш ишлари деярли олиб борилмасди. Аҳоли ўртасида гиёвандликка қарши, бу «кўк заҳар»ни етиштириш, истеъмол қилиш, етказиш, бировга сотишларга қарши курашиш тушунчалари ёт бўлган десак, муболаға бўлмайди. Шунинг учун бўлса керак, кўпчилик булар учун жиноий жавобгарликка тортилишини, гиёвандлик ҳаётимиз учун қанчалар ижтимоий хавфли эканлигини англаб етмаган.

Ошкоралик туфайли нафақат катталар, балки жамиятимизнинг ҳали балоғатга етмаган ёшларини ҳам ўз домига тортиб улгурган бу «заҳри қотил»нинг илдизларини аниқлаш, ўрганиш, жамиятимиздан қўпориб ташлаш чоралари кўрилмоқда. Унинг нақадар хавфли ва ҳалокатли эканлиги ҳақида бонг урилмоқда.

Очкўзлик, одам боласига ёт шафқатсизлик, ҳайвоний худбинлик гиёвандга хос нарсалардир. Қаерда афюн бўлса, ўша ерда жиноят бўлиши муқаррар.

Гарчи, барча гиёвандларни жиноятчи деб бўлмаса-да, кўпроқ жиноят қилишга мойил деб аташ мумкинлиги сабабли ҳам улар жамиятимиз учун жиддий хавф туғдиради.

Шу йилнинг 1 июнида Орджоникидзе ноҳиясида яшовчилар: Тошкент шаҳри 12-ўрта ҳунар техника билим юрти (ЎҲТБЮ) ўқувчиси, 1974 йилда туғилган Б. Жалилов ва 279-ўрта мактаб ўқувчиси, 1976 йилда туғилган И. Миндубоевлардан 200 грамм миқдорда, Тошкент шаҳри 36-ЎҲТБЮ ўқувчиси, 1973 йилда туғилган А. Жалилов, 7-ЎҲТБЮ ўқувчиси, 1974 йилда туғилган С. Коковихиналардан ҳам 300 грамм наша топилган...

Ўз-ўзидан савол туғилади: 14-17 ёшли ўспиринлар қўлига бу афюн қаердан тушиб қолган? Улар шунча миқдордаги афюнни сотиб олишга пулни қаердан олдилар?

Тергов якунлари бу саволларга жавоб беради, албатта. Лекин шу ўринда яна бир ҳақли савол туғилади: уларнинг ота-оналари, ўқитувчилари, тенгдошлари уларнинг хатти-ҳаракатлари, ранг-рўйи, юриш-туриши, ўзгариб қолганидан наҳот бехабар бўлишса?

Болалар ва ўсмирлар психологияси ўта нозик ва эҳтиёткорлик билан ёндашишни тақозо этади. Битта гап кам, иккитаси эса ортиқчалик қилади. Лекин ота-оналардан ана шундай нозик кўнгилга йўл топиш масъулиятини талаб қилишга тўла ҳақлимиз.

Бу ёшда улар кўпроқ катталарга тақлид қилгиси келади. Кўп ҳолларда кўнглига хуш келадиган машғулотларни топа билмасликлари, ота-оналар томонидан назорат қилинмасликлари, баъзилар қизиққонлиги туфайли ҳам гиёвандлик домига илиниб қолади. Кўпинча улар болалик шўхликлари билан жиноятчилик орасидаги чеғаранинг фарқига боришмайди, жавобгарлик ҳиссини тўла англаб етмайдилар. «Шунчаки бир синаб кўриш», «татиб кўриш» кейинчалик қанчалар боғлаб қўйишини, нима қилиб бўлса-да, бу «қурғур»ни топишга мажбур қилишини, турли кўйларга солишини, одамийликдан бутунлай чиқариб юборишини бу ўсмирлар қаёқдан билсин? Бу «қора дорини» тотиб кўрувчилар 30 ёшга етмай ҳаётдан кўз юмаётганини, доимий истеъмол қилувчиларнинг нари борса яшаш муддати 10 йилдан ошмаслигини, бу вақтгача агар ҳалокат эртароқ юз бермаса, тирик мурдага айланиши тушларига ҳам кирмайди.

Гиёвандлик билан боғлиқ жиноятлар ўта шафқатсизлиги билан, жиноятчининг ақлий заифлиги, маънавий қашшоқлиги билан ажралиб туради. Кези келганда организм талаб қилаётган керакли «дори»ни сотиб олишга пул топиш мақсадида ҳар қандай қабиҳликка ўйлаб ўтирмай қўл уради.

30 апрелда рейд вақтида ушланган «Тани» кооперативи ишчиси, 1968 йилда туғилган Т. нинг ёнидан 4 грамм наша, ов милтиғи, пичоқ ва ханжар топилган.

26 апрелда 1968 йилда туғилган, «Блок» кооперативи ишчиси Х. нинг ёнидан кичик калибрли милтиққа мўлжалланган ручка-ракета, 108 дона кичик калибрли ўқ ва кнопкали пичоқ топилган.

Бу топилган милтиқлар ва пичоқлар вақти келиб кимларнинг ҳаётига зомин бўлиши қоронғу эди. Хайрият содир бўлиши керак бўлган бир неча жиноятларнинг олди олиниб қолинди.

Гиёвандликка қарши асосан ҳуқуқни муҳофаза қилиш органлари кураш олиб боришмоқда. Ички ишлар бошқармаси ходимлари томонидан унинг олдини олиш, пайини қирқиш, етиштириш, сотиш, сотиб олиш кабиларга қарши кўплаб тадбирлар амалга оширилмоқда. Лекин кўрилаётган чора-тадбирларга қарамай уни истеъмол қилувчилар сони камайиш ўрнига кўпайиб бормоқда. Бу ишларга энди кенг жамоатчиликни жалб қилиш лозим. Шунинг учун ҳам ички ишлар органлари, соғлиқни сақлаш, партия, комсомол, жамоат ташкилотлари, оммавий ахборот воситаларининг кучларини гиёвандликка қарши курашда бирлашишга даъват этади. Ҳар бир йигит ёки қиз «қора дори»ни бир маротаба «синаб кўриш» қандай ҳалокатли оқибатларга олиб келишини чуқур англаб етсинки, токи «кўрмайин босдим тиканни...» — дея умрини афсус-надоматда ўтказмасин. Ваҳоланки, инсоннинг барча орзулари саломатлик билан боғлиқ, руҳиятимиз, энг юксак туйғуларимиз жисм аталмиш пойдевор узра мавжуд экан, инсон учун соғлом турмуш тарзидан, маънавий юксалишдан улуғроқ, қадрлироқ нарса бўлиши мумкин эмас...

М. ИБРОҲИМОВА,
Тошкент вилояти ички ишлар бошқармаси сиёсий бўлими ходимаси.

«Салом ҳурматли редакция!

Марказий матбуотда қатағон йиллари — сталинизмнинг машъум жиноятлари ҳақида ошкора, аянчли фактларга тўла мақолалар кўплаб босилмоқда. «Комсомольская правда»да босилган «Операция «Голод» бизни даҳшатга солди. Тўғри, «Ўзбекистон адабиёти ва санъати» рўзномасида мақоланинг ихчамлаштирилган таржимаси босилди. Биз ёшлар, севимли рўзномамизда шу мақоланинг тўла таржимасини ўқишни истардик.

Ҳурмат билан Низомий номли Тошкент Давлат педагогика институти толиби Қ. РЎЗИМАТОВ».

РЕДАКЦИЯДАН: Биз шу мазмунда кўплаб хатлар олдик ва таҳрир ҳайъати мақоланинг тўла таржимасини беришни маъқул топди.

ҲАЛИ кечагина бу қабрлар ҳақида эслашнинг ўзи хавфли эди. Украина, Поволжье, Дон, Кубань, Қозоғистон ва Ғарбий Сибирдаги бу қабрларда энг даҳшатли ўлим — очликдан ҳалок бўлган кишиларни дафн қилишган, тўғрироғи оммавий тарзда элтиб, кўмиб ташлашган. Хоч ўрнатишмаган — улгурилмаган. Қабристон дафтарида марҳумлар номи зикр этилмаган — бунга куч қани дейсиз...

Хотира шамларини яқин-яқинларда ҳам яширинча ёқишарди. Очлик ўлатидан тасодифан омон қолган кексалар. Улар ўша машъум кунларни ёлғиз — даҳшатли хотираларни эслаб ўтказишмоқда. Ўша — 1932-1933 йилнинг саккиз ойида рўй берган очлик вабосини.

Машъум хотираларни мустабид ҳокимият ёқтирмайди. Уни йўқотиш, тақиқлаш, онгимиздан сиқиб чиқаришга уриниб келади. Бунга эришган ҳам. Гувоҳларнинг кўнгил тубларида яшириниб ётган аччиқ хотираларни ўша замонларнинг қўрқинчли усуллари билан михлаб ташлашга интилишади. Аммо, у яшовчан — баъзан журъатсизлик билан китоб саҳифаларига чиқади. У Буюк Британия ойнаи жаҳони учун ҳужжатли фильм тайёрлаган инглиз киночилари эътиборига тушади. Ўша хотираларни сўзлаётганда польтавалик кампирлар киноҳужжатчиларнинг қўлларини ўпиб, тавоф қилишгани — факт.

Инсонларнинг хотира оқимлари азиз тупроғимизнинг энг машъум кунлари тўғрисида сукут сақлаётган мустабид деворни буза боради. У очарчилик ҳақида сўзлайди...

1933 йилнинг январи. Москвада ВКП (б) МҚК ва МҚсининг қўшма пленумига тайёргарлик. Пойтахт меҳмонларни қувноқ қиёфада қаршиламоқда. Пленумда Сталин сўзга чиқди. Дедики, ишчилар ва деҳқонларнинг моддий фаровонлиги йилдан-йилга яхшиланиб бормоқда. Бу ўсишдан Совет давлатининг ашаддий душманлари шубҳаланса-шубҳаланаверсинлар.

Гуржи деҳқони П. Чивильдеев ҳали «халқ душмани» тамғасини олмаган. Кулбасининг тор ойначасидан кўргани: пастқамдаги қўшнисининг уйи. Сталиндан шубҳаланмаган. 1930 йил бошидан юритган кундалигида Бош котибни ҳали ҳақоратлаганича йўқ, 1933 йилнинг қишида ёзилган сўзларга эътибор беринг: «...Россияда кўпчилик очликдан ўлди, нонни топадиган жойнинг ўзи йўқ эди. Одамлар мажбурликдан оғизга солиш мумкин бўлган ҳар балони ейишди — ит, от, мушук, қурбақаларни. Туркистон, Қозоғистоннинг чекка ҳилватларига сургун қилинган бизнинг диндорларни ярмиси очликдан қирилиб кетди. Яшаш учун турли ўт-ўланларни ейишди, ичкетарга дучор бўлишди ва барибир ўлиб кетишди. Салгина виждони бор қалб бундай — инсоният бошига ёғилган кўргуликни кўтара олмасди...».

Очарчиликнинг ташкил этилишида Сталинни айблаш осон эмас. Ёш олим Виктор Кондрашин, лекин шунга журъат этди. Ўтган йилнинг ёзида у Поволжье қишлоқларида бўлиб, 1932 йил кузи ва 1933 йил ёзида бу ўлкада рўй берган ҳодиса тўғрисида материаллар йиғди. Олимга уч ойлик муҳлат очарчилик айбдорларини аниқлашга кифоя қилди: очарчиликка қурғоқчилик эмас, сталинча дон тайёрлаш кампанияси сабаб бўлган.

Бу факт тарих учун янгилик эмас. Бизга эса етти муҳр ортидаги сир. «Очарчилик» сўзи — 30 йиллардаёқ луғатимиздан ўчириб ташланган. Барча партия ва ҳукумат ҳужжатларида ҳам бу сўз йўқ. Ўша давр рўзномалари агар бу ҳақда эслатиш лозим бўлса, муштумзўрлар донни беркитишмоқда, нон ейишдан бош тортиб, очликдан ўлишмоқда, дея ёзишган. Бу иш Совет ҳукуматига қасддан зарар етказиш, деб баҳоланган. «Очарчилик» сўзининг қатағон қилиниши сабаби осон: Сталиннинг ўзи бу ҳолатни... амалда бўлмаган муаммо деб атаган. Ва очарчилик ғойиб бўлган: амалда бору, қоғозда йўқ.

Кондрашин редакцияга ўнлаб ёзма далилларни келтирди. Ҳаммаси маҳаллий қишлоқ Советларининг муҳрлари билан тасдиқланган. «Бошга тушган аччиқ қисмат борасида материал йиғиш осон кечмади, — дейди Виктор. — Суҳбатдошларим сўзлашга тушишади ва тезда жим қолишади... у кунларни эслаш оғир, жуда оғир».

1932 йилнинг ноябрида Қуйи Волжск ўлкасининг Чирск, Клетск, Сердобинск ва Нехаевск ноҳияларига ҳукумат иқтисодий бойкот эълон қилди. Бу ўлкага озиқ-овқат, бошқа маҳсулотлар келтириш тўхтатилди, ноҳия раҳбариятини «ёт ва зарарли элементлар» сифатида қатағон қилинди. «Айбдорлар» устидан ибратли судлар ўтказиш учун ноҳияларга сайёр сессиялар юбориш учун ўлка суди ва прокуратурага кўрсатмалар жўнатилди. Дон тайёрлаш жабҳаси кетарди. Натижа эса йўқ — режалар барибир бажарилмай қолаверди.

Ушанда, мададга, аниқроғи қайсарларни жазолаш учун, Сталин кўрсатмаси бўйича Марказқўм котиби П. Постишев бошлиқ ВКП (б) Марказқўми комиссияси юборилди. Қуйи Волжск ўлкасида шу пайтгача нимайки қилинган бўлса, ҳаммаси сўлчиликка, йўлдан оғишга қиёсланди. Постишев шу жойнинг ўзидаёқ ҳукуматни қўлига олди ва янги хирмондан деҳқонларга ҳар бир меҳнат куни учун белгиланган 1—1,5 кило ғалла тарқатишни бекор қилди. Ғалла тайёрлаш жараёни «синфий душманлар қўлига тушиб қолган экан», деб айтди.

У партия-хўжалик фаоллари билан бир неча кенгаш ўтказди. Кенгашларнинг бирида «қандай қилиб бўлса-да, дон тайёрлаш режасини бажаришни» талаб қилди. Шунда Романов ноҳияқўми котиби Деревенских сўз олди: «Биз режани уддалай олмаймиз. Барча бошоқларни туйдик, сомонни қайта ишловдан ўтказдик, аммо режани қоплаб бўлмайди». «Бу кимса ноҳияқўм котибими? — мурожаат

1

ОЧАРЧИЛИК

Сергей ЗАВОРОТНИЙ,
Петр ПОЛОЖЕВЕЦ.

1932—1933 ЙИЛНИНГ САККИЗ ОЙИ МИЛЛИОНЛАБ ДЕҲҚОНЛАРНИНГ ҲАЁТИГА ЗОМИН БЎЛДИ

қилди залга Постишев. — Уни котиблик лавозимидан озод қилиш тўғрисида таклиф бор». Шу ердаёқ бўшатишди.

Постишев белгиланган режага 4 фоиз етказмаган хўжалик раиси П. Бурмистровни олдига чақириб келди: «Нимага бажармаяпсиз? Бу бош тортиш-ку! Мана бу эшикдан йўқол!» Эшик орқасида уни ОГПУ ходимлари кутиб туришарди. Шу ердаёқ қамоққа олишди...

Постишев комиссияси тақиқланган турли усулларни ишга солди, иш қайнагандан-қайнади. Бутун бир Боцманово қишлоғи аҳолисини саройга қамаб, уйма-уй юришди, энг сўнгги мисқол ғалласигача тортиб олишди. Янги Зубриловода ҳам шундай бўлди. Саратовлик фавқулодда вакил Мазякиндан деҳқонлар сўрашди: «Болаларимизни нима билан боқамиз?» «Сизга ер беришдими? Тупроқ билан тўйдиринглар...»

Поволжье қишлоқлари бўйлаб аччиқ миш-мишлар тарқалди. Айтишарди: донни чет элга жўнатишмоқда, кейин деҳқонларга уни олтин тарзида қайтариб беришаркан. Қишлоқларда ғамгин лапарлар куйлашарди: «Буғдой ва сулини хорижга сотишади, сомон ва илдизини ейишга беришади». Ҳали қувватлари бор экан қўшиқ айтишди. Кейинча очарчилик ҳолдан тойдирган деҳқонлар бир-бирларига зўрға, шивирлашади: «Ленин ҳаёт пайти қорнимизни тўйдиришди, Сталин раҳбар бўлгач, очликдан ўлдиришди».

Нима учун деҳқонларнинг омбордаги энг сўнгги мисқол донни ҳам тортиб олишди? Ғалла тайёрлаш мавсуми нимага ўз халқига қарши зўравонликка айланди? Донни кимлар учун йиғишди?

Бизга душманлар таҳдид қилаётганмиди? Йўқ. Балки аксинча. Капитализм ўткир иқтисодий инқирозни бошидан кечираётганди. Ўзи билан ўзи овора. Иқтисодий тангликдан чиқиш илинжида савдо соҳасида биз билан тил топишишга уринаётганди. Ишчиларни боқиш учун зарур бўлди, дейишади. Ватан омборлари бусиз ҳам лиқ тўла. Дон чириб борарди. Донни спирт ишлаб чиқариш корхоналарига элтишарди. Украинадаги барча спирт ишлаб чиқариш корхонаси тўхтамай ишларди. Бу ёқда эса бутун-бутун ноҳиялар аҳолиси очликдан қириларди. Яна битта фактни оқлайдиган ҳеч қандай асос йўқ: ҳатто очарчилик энг авжига минган йилларда ҳам Совет Иттифоқи чет элга ғалла сотишни бир дамга тўхтатмаган. Хорижий савдо шерикларимиз билан муқаддас мажбурият аъло тарзда бажариб келинган. 1932 йилда мамлакатимиз Ғарбий Оврўпага 18,1 миллион центнер, 1933 йилда эса 10 миллион центнер ғалла сотган.

Тарих фанлари доктори В. Данилов ҳисобича, 1932 йилнинг баҳорида Кремлда Сталин ва Молотов ўтган дон тайёрлаш мавсумида йўл қўйилган ҳато-камчиликларни муҳокама қилишган. Уларнинг наздида мавсум амалга ошмаган. Уларни ҳосил йиғиш қизиқтирмаган. Бошқа нарса ҳеч тинчлик бермасди: деҳқонлар бу пайтда ҳали шаҳарларга, қурилишларга кетиш имконига эга эдилар. Кечалари пичоқ, қайчи билан далага чиқиб, буғдой бошоқларини қирқиб, болаларига бўтқа қилиб беришга мажбур бўлишарди. Мужикни қишлоқдан чиқмайдиган қилиб, боғлашнинг йўли қани? Сталин ва Молотовни қийнаган муаммо шулар эди. Улар даҳшатли ҳукмни — 1932 йил 7 август қарорини яратишди. Қарорда шундай дейилади: «Даладаги, умумий омборлардаги донни, чорвани ва бошқаларни ўғирлагани учун «Бутун мол-мулкини мусодара қилиб, отишга, айрим айбини енгиллаштирувчи ҳолатларда бутун мол-мулкини мусодара қилиш ва 10 йил қамоқ муддати белгилаш билан жазоланади».

Халқ бу қарорни «беш бошоқ қонуни» деб атади. Боласини ўлимдан олиб қолиш учун бошоқ терган ота-онани олий жазога ҳукм этиш учун шунча дона бошоқ кифоя қиларди. Арзимаган «талончилик» учун бечора ота-оналарни нариги дунёга жўнатишга судларнинг қўллари ҳар доим ҳам кўтарилавермаган. Адлия Халқ нозири Криленконинг асаблари мустаҳкам бўлган: жажжиларнинг кўз ёшлари билан уни эрита олмайсан. У «социалистик мулкни толан-тарож қилувчиларни» аёвсиз жазолашни қатъий талаб қилган. Жазо машинаси секин, аммо мунтазам ишлаб турди. 55 минг фуқаро «бошоқ» учун жазоланди, улардан икки минг юз нафари олий жазога — отишга ҳукм қилинди.

2

Ғалла тайёрлаш мавсуми амалда деҳқонлар билан қонли жангга айланди.

Кузда қишлоқларга катта ҳуқуқли, зўравон ғалла тайёрловчилар қисмлари ёпирилди. Расмий ҳужжатларда уларни шундай деб аташган ва ёлғон сўзлашган. Бечора деҳқон кулбасида нимаки бор: картошка, гўшт, паррандалар тортиб олинган. Сталин ўзини ҳақиқий саркардадек тутди: билади — урушда урушдагидек ҳаракат қилиш зарур бўлади. Душманга ҳеч нима қолдирилмайди. Ҳатто қозонда қайнаб турган овқатгача тортиб олинган.

ВКП (б) Марказқўми аъзоси В. Фейгин Г. Оржоникидзега ёзган: «Одамлар оч, улар тери ейишга мажбурлар. Очлик жонга теккан бундай шароитда уларнинг кайфиятлари кўнгилдагидек бўлмайди. Энг сўнгги моли, қўйи тортиб олинган, очлик силласини қуритган деҳқонларнинг бундай умидсизлик кайфиятини... мен умуман кўрмаган эдим...»

1932 йилнинг қишига келиб кулфатнинг қора кўланкаси бутун мамлакатга соя солди: унинг юқори сарҳади Украинанинг шимолий ноҳияларидан ўтиб, Марказий Ноқоратупроқ вилоятларни қамраб, Курск ва Воронеж ўрталаригача келди. Воронеж вилоятининг шимолий қисмларида, шунингдек Белоруссияда аҳвол ёмон эди, аммо очарчилик ўлимга олиб бориш даражасига етмаганди. Очарчилик ўз йўлида давом этиб, Воронеж вилоятининг жанубий ноҳияларини, Пензани жанубдан ғарбга, шимолдан шарққача, Куйбишев вилоятини бутунлай, Ульянов вилояти жанубий қисмини, Бошқирдистонни қамраб олди. Оренбургда ҳам очарчилик рўй берди. У шу йўналиш бўйича шарқий сарҳадларгача етиб борди. Унинг «ўлим чизиғи» Қора денгиз, Катта Кавказ чўққилари бўйлаб, Каспий денгизи қирғоқларидан шарққа йўл оларди.

ЎЛИМ одатий ҳодисага айланди. У ўзининг асрий фожиавий тусини йўқотди. Ўлимни на бахтсиз ҳодиса, на офат атаб бўларди. Одамлар уни азоблардан қутулиш, қолган тирикларни омон сақлаш воситаси деб билишарди.

Очарчилик одамни жисмонан ўлдирарди. У инсонда минглаб йиллар оралиғида шаклланган ахлоқий маънавиятлар, тақиқларни йўқ қилиш, одамнинг одамийлик қиёфасини йўқотиш воситаси эди. Ўликлар тирикларни боқишарди. Янги қабрларни дарров ковлаб, ўликларни тортиб олишарди. Марҳумларга ўлимидан кейин ҳам тинчлик бўлмаган.

Архивларда шундай ҳужжатлар сақланиб қолган. 1921 йилнинг очарчилик кунларида бир гуруҳ фуқаролар вилоят ҳарбий комиссариати ва ижроқўмига мурожаат қилиб, очликдан ўлмаслик учун болаларини сўйиб... ейишга расмий рухсат берилишини сўрашган.

Орадан ўн йил вақт ўтади. Одамхўрлик оммавий тус олади.

Актёр Вацлав Дворжецкий гувоҳлик беради: «1934 йилда Беломор-Балтиқ Комбинатининг саралочи базасига (ББК ГУЛАГ ОГПУ) Украинадан навбатдаги маҳбусларни, шу жумладан уч вагон аёлларни келтиришди. Мени 1929 йили Киевда талабалар ташкилоти бўйича ҳибсга олишган, 10 йил муддатга Солавкига сургун қилишди. Бу ерда ишлаш билан бирга маҳбусларнинг сайёр маданий бригадасида қатнашардим.

Эсимда, умумий ҳибсхоналардан бирида Тарас Шевченконинг «Катерина» ва «Уйқу» шеърларини ўқидим. Аёллар йиғладилар, сочларини юлишди. «Концерт»дан сўнг суҳбатлашдим.

— Қаерликсан? — Запорожье, Романовка қишлоғидан. — Нима учун қамашди? ...Жимлик. Барчаси жим. Кейин тўсатдан кулги ва кескин чийқириқ: — Нимага индамайсан? Гўдакни егани учун. Ўзининг боласини! — Е, онагинам. Алдаяпти. Алдаяпти у! — Нега алдайман? Рости. Одамлар кўришган. Кўришган! Ҳамма еган! Ҳамма! Мен ҳам, мен ҳам еганман.. У ғалати қичқириб, ўзини йўқотди, таҳликага тушди... Ва... Кулги! — Очарчилик ҳаммани соб қилди. Агар болам бўлмаганда... мен ҳам ўлиб кетардим. Ким билади, ким билади, балки яна фарзанд кўрарман, болаларим бўлар менинг...»

Украиналик кинодраматург Сергей Дяченко, Виктор Кондрашин каби ўша машъум, буюк очарчилик гувоҳларининг хотираларини йиғди. Осон эмас. Уйма-уй юриш керак. Навбатдаги кулбага кирасан, сенга аччиқ хотираларни сўзлашга тушишади. Олдинда дастурхон, ноз-неъмат, лекин қани бир бурда нон томоқдан ўтса? Ҳаммаси дастурхонда қолаверади. Қишлоқларда айтиб берилган воқеаларни эшитгач, томирдаги қон қотади, тўхтаб қолади.

На йиғлашга, на қайғуришга куч бор. Ота-онада ҳам, болаларда ҳам. Ўлим ҳар дақиқада ёнингда: дастурхон бошида кутиб ўтиради, эшикда пойлаб туради. Исталган пайтда тирикликнинг пайини қирқиши мумкин. Одамнинг ўй-зикри фақат ейиш, ейиш, бошқа ҳамма нарса фарқсиз, ҳатто ўз ўлиминг ҳам.

Марҳумларни дафн қилиш одати йўқолди. Ўликлар кимсасиз кулбаларда, кўчаларда шишиб ётишарди. Баъзан мурдаларни қишлоқ Советлари биноларига судраб олиб бориб ташлашарди. Ёки ҳаммасини бирорта чуқурга ташлаб, номига устини беркитган бўлишарди. Кечалари одамлардан ҳам оч, ёввойи йиртқичлар чуқурларни ковлаб ўликларни еб кетишарди. Ҳар бир ўтган кун сўнгги кун ҳисобланарди.

«Менинг бобом, ҳозирда марҳум, айтиб берган, бир куни дўстининг уйига эмаклаб борган, юришга ҳоли йўқ эди. — деб ҳикоя қилади мурманслик врач Тина Леонова. — Бир амаллаб дўстининг ҳовлисига кириб кўргани: дўсти қудуқ ёнида ўлиб ётар, онаси ўғлининг мурдасини болта билан бўлакларга бўлиб, челакка соларди. Нияти, совуқ сувга — қудуққа туширмоқчидир...»

Киевлик ёзувчи Владимир Маняк ва журналист Лидия Коваленколар ўша давр тўғрисида хотира китоби — халқнинг хотира китоби ёзиш пайига тушишганидан буён ҳар куни уйларида одам. Узоқ-узоқлардан пиёда, поездда келишади. Кечамикундузми тўғри уйига кириб боришаверади. Гувоҳлар на фақат ўз бошидан ўтганларни сўзлаб бериш эмас, керак бўлса арзимас қарилик нафақасини бериб бўлсада шундай китоб яратилиши, нашр қилиниши тарафдорилар. Халқ унутмаслиги керак. Ёзувчи ва унинг хотини саккиз минг нафардан ошиқ гувоҳларнинг хотираларини эшитишди, ёзиб олишди.

Винница вилоятилик Е. Бондарнинг даҳшатли ҳикоясини тарихимиздан ўчириб бўлмайди. Тарихимиз курашлар ва ғалабалар, мағлубиятлар ва ҳалокатлардангина иборат эмас. У — алоҳида ҳар бир инсоннинг тақдири, ҳаёти ҳам, ҳаммамиз бирлашиб халқни ташкил этамиз.

«Ёнгинамизда яшайдиган Мороз Евгения деган қўшнимиз бўларди. Қўлтиқтаёқда юрарди. Оддий қўшни, кичкина ўғли ҳам бор эди. Синглиси бошқа кулбада турарди.

Бир куни унинг олдига чиқдим. Кичкина ўғли, икки яшарлар чамаси гўшт еб ўтирарди, қандайдир оқ гўшт. У дарров гўштни ўраб-чирмаб ўчоққа ташлади. Бу гўштни янгигина, иссиқ ҳолида Верховенкадан сотиб олдим, дейди. Ўшанда хаёлга келибдими — У ўз болаларини сўйиб ўзи еган, бозорга олиб чиқиб сотган.

Бир куни у Марусья исмли қизини алдаб ёнига чақиради. «Бу ёққа кел, сочларингни юваман, меҳмон қиламан. Кел, келақол...» Унинг бошини узиб, гўштини ейишга тушади. Марусьянинг буваси бу пайтда полизда куйманиб юрган бўлади. Қизни чақирганини эшитган, кўрган. Кутадики, у ҳеч чиқавермайди. Кутади, кутади, йўқ. Раисни, одамларни чақириб, Евгениянинг уйига киришади.

(Давоми бор).

3

Хорижадан хабарлар

Телетайп лентасидан

● ВАШИНГТОН. Президент Жорж Буш мамлакатнинг ғарбий штатлари бўйлаб уч кунлик сафарни тугаллади: 6 ноябрда АҚШ конгрессининг вакиллар палатасидаги 435 ўриннинг ҳаммаси ва сенатдаги ўринларнинг учда бир қисми учун кураш олиб борилади, сайловга ҳали уч ярим ой вақт бор бўлса ҳам, ана шу лавозимлар учун кураш борган сари ўткир тус олмоқда.

Ж. Буш ўз жумҳурият партияси номзодлари фондига маблағ тўплаш тадбирларида кетма-кет сўзга чиқиб, Америка бошига тушган барча қийинчиликларда бу партиянинг рақиби — демократик партияни айблади.

● БЕРЛИН. ГДЖ халқ палатасининг мажлиси Берлинда эҳтирослар ғоят авж олган ўткир вазиятда ўтмоқда. Депутатлар ГДЖни ГФЖга қўшилиши муддатлари тўғрисидаги масалани муҳокама қилиш чоғида ўзларини босиб олиб, либераллар блоки таклифига нисбатан ўз позицияларини аниқлаш учун ҳатто ялпи мажлисни тўхтатишга мажбур бўлдилар. Либераллар блоки таклифининг моҳияти парламент ёзги таътили бошланишидан олдиноқ мамлакатнинг ГФЖ асосий қонуни амал қиладиган соҳага кирганлигини эълон қилишдан иборат.

● ВАРШАВА. Польшада яқинда янги ижтимоий сиёсий бирлашма тузилди, унга фуқароларнинг демократик ҳаракати номи берилган. Ана шу бирлашма вакиллари Збигнев Буяк билан Владислав Фрасинюк Сейм биносида парламент аъзолари билан учрашувда ана шу ташкилотнинг мақсадлари ва вазифаларини айтиб бердилар. Бу ташкилот «Бирдамлик» ҳаракати билан боғлиқ бўлган таниқли сиёсат ва жамоат арбобларини, шу жумладан, «Бирдамлик» касаба уюшмаси раиси Лех Валенса ҳузуридаги фуқаролик қўмитаси таркибидан чиқишларини айтган арбобларни бирлаштиради.

Янги ҳаракат, деб таъкидлади учрашувда З. Буяк, ҳуқуқ асосида ўзгаришлар бўлиши учун, бошқача сўзлар билан айтганда, Тадеуш Мазовецкий ҳукумати фаолиятининг фалсафаси давом эттирилиши учун курашаверади.

● ХАРАРЕ. Жанубий Африка Жумҳуриятининг Президенти Фредерик де Клерк ва Африка миллий конгресс Президенти ўринбосари Нельсон Мандела мамлакат пойтахти Преторияда учрашдилар. Учрашув Африка миллий конгресси раҳбарининг илтимосига мувофиқ бўлиб ўтди. ЖАЖ Президентининг расмий баёнотига қараганда бўлиб ўтган муҳокама давомида ҳукумат вакиллари билан Африка миллий конгресси вакиллари ўртасидаги навбатдаги учрашувни шу йил 6 августда Преторияда ўтказишга қарор қилинган. Унда май ойининг бошларида бўлиб ўтган биринчи учрашув чоғида тузилган ишчи группасининг маълумотлари ҳамда ўшанда эришилган аҳдлашувларнинг қандай бажарилаётганлиги кўриб чиқилади.

(СИТА).

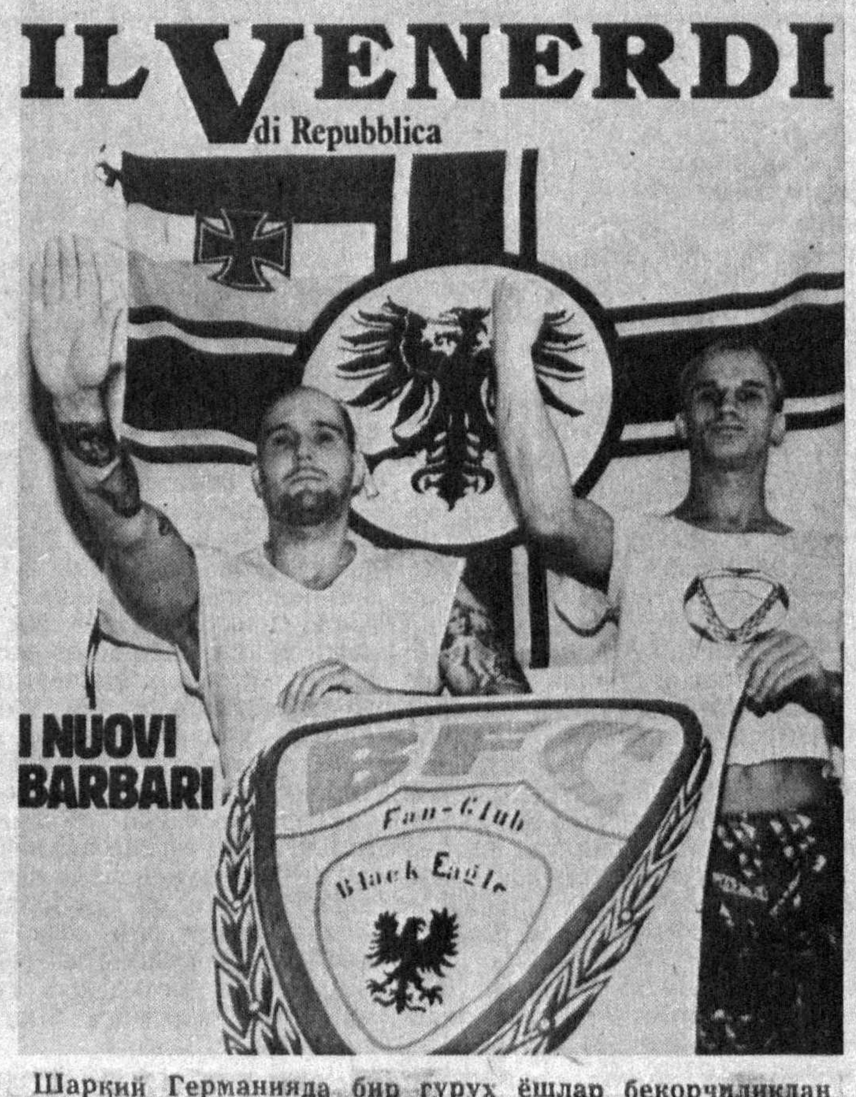

Шарқий Германияда бир гуруҳ ёшлар бекорчиликдан Учинчи рейх клубини тузиб олишган. Немис жамоатчилиги уларнинг бу ишларини тўқликка шўхлик деб баҳоламоқда. Гуруҳ аъзоларидан бири Рольфни ўтган йили полиция анча вақт ўз назоратида ушлаб турди. Сабаби у кўчада кетаётганида бир полициячи унга ижирғаниб қараб: «Ифлос дайди!» деб сўккан, Рольф бундай ҳақоратга чидай олмай, у билан муштлашмоқчи бўлган.

СУРАТДА: бу йигитларга қараб, бемақсад, бебошлик билан ўтказилаётган ёшликка ачинасан киши.

СИТА сурати.

САФАРГА ТАЙЁР

ПЕКИН. (СИТА мухбири Владимир Орешин). Буюк ипак йўли бўйлаб сафар қиладиган энг катта халқаро экспедицияга тайёргарлик ишлари тугалланди. Жаҳондаги 20 мамлакатдан, шу жумладан, Совет Иттифоқидан тўпланган юздан зиёд олим ва журналист душанба куни бир вақтлар Хитой пойтахти бўлган Сиань шаҳри (Хитойнинг шимоли-ғарбидаги Шэньси вилоятининг маъмурий маркази)дан Шарқ билан Ғарбни боғлаб турган қадимги карвон йўли бўйлаб сафарга чиқади.

Мазкур экспедиция ЮНЕСКОнинг «Жаҳонни маданий ривожлантириш ўн йиллиги» программаси доирасидаги муҳим тадбирлардан биридир. Унинг мақсади ипак йўлининг инсон цивилизацияси тараққиётидаги ролини ўрганишдан, халқлар бир-бирларини яхшироқ тушунишига ёрдам беришдан иборатдир.

Қарийб бир ой давом этадиган экспедиция давомида олимлар Сиань — Дуньхуан — Турфан — Куча — Оқсув — Қашқар маршрутидаги ғорлар ва ибодатхоналарни, қадимий қўрғонларни, қалъалар вайроналарини тадқиқ этадилар. Шунингдек, иккита илмий симпозиум ҳам ўтказиш режалаштирилмоқда. Бу анжуманларда археологлар, тарихчилар, геологлар, биологлар ҳамда дин ва маданият соҳаларининг мутахассислари ипак йўли билан боғлиқ кўпгина муаммоларни муҳокама қиладилар.

Экспедиция тўплаган маълумотларни таҳлил қилиш асосида бир қанча монографиялар чоп этилади, шу жумладан Хитойда Буюк ипак йўли тарихий атласи ва энциклопедиясини нашр қилиш режалаштирилган.

ТАБИИЙ ОФАТЛАР КАТТА ЗАРАР КЕЛТИРМОҚДА

ПЕКИН. (СИТА мухбири Вячеслав Томилин). Йил бошидан буён Хитойда юз берган табиий офатлар натижасида икки мингдан зиёд одам ҳалок бўлди. ХХЖ фуқаро маъмурияти вазирлигининг эълон қилинган маълумотларига қараганда сув тошқинлари, бўронлар ва зилзилалар натижасида кўрилган моддий зарар жами 12 миллиард юанни ташкил этади. 350 мингдан кўпроқ уй-жойлар вайрон бўлди, 18 минг киши турли даражада жароҳатланди.

Қишлоқ хўжалиги жиддий зарар кўрмоқда: табиий офатлар натижасида қарийб 9 миллион гектар майдондаги экинлар нобуд бўлди. Фақат шу ойнинг ўзида Хунань, Гуандун, Сичуань, Цзянсу, Фузянь, Хубэй вилоятларининг жуда катта жойларида, мамлакатнинг бошқа бир қанча регионларида сув тошқини бўлди.

РАНГ-БАРАНГ ОЛАМ

КИМНИНГ ФАРЗАНДИ КЎП!

● ЯҚИНДА зимбабвелик 68 ёшли Тама Нзумаказенинг 138 нафар фарзанди борлиги тўғрисидаги хабарни эълон қилган эдик. Лекин дунёда у фарзанди энг кўп ота ҳисобланмайди.

Аниқланишича, 1640 — 1727 йилларда яшаган Марокаш султони Малай Исмоил бу борада рекорд натижага эришган. Унинг 888 нафар фарзанди бўлиб, шундан 548 таси ўғил, 340 нафари эса қиз бола бўлган. Қизиғи шундаки, султон фарзандларининг ҳисоб-китобини қилиб юрадиган, қолаверса, яхши кунларда уларга совға-саломлар улашадиган махсус хизматчи ҳам тайинлаган.

Форс шоҳи Фаш Алининг эса 714 зурриёди бўлган.

Свазилендлик (Жанубий Африка) қирол Собхуз II 1879 йилда ўзининг 80 ёшлик тўйини нишонлаган. Ўшанда 100 ёшли онаси ва кўп сонли оиласи — 200 хотини ҳамда 500 нафар фарзанди унинг тўйига ташриф буюришган.

СУВ ОСТИДА 124 СОАТ

● ХИТОЙЛИК қутқарувчилар ХХЖнинг шарқий соҳилидан 5 кун аввал чўкиб кетган денгизчини қутқариб олдилар.

Денгизчи аслида портни балчиқдан тозалайдиган машина минарди. 18 июнь куни ўша машина юк ташувчи катта кема билан тўқнашиб кетди. Натижада машина чўкиб кетди. Ўша куннинг ўзида ғоввослар чўкиб кетганларнинг кўпчилигини қутқардилар. Лекин...

Қидирувнинг бешинчи куни эса 23 метр чуқурликда ётган машина кабинасини кўриб қолдилар. Ичида ҳайдовчи-денгизчи ётган эди. Ҳайриятки, кабинага сув кирмабди. Шундай қилиб, денгизчи 124 соатдан сўнг яна ҳаётга қайтарилди.

Ҳозир экипажнинг 6 аъзоси қидирилмоқда, балки улар тақдирида ҳам тасодиф юз бергандир.

МАНА БУНИ СОАТ ДЕСА БЎЛАДИ

● ЯПОНИЯНИНГ «Хотори сэйко» ва «Сэйко эпсон» компаниялари ажойиб қўл соати ишлаб чиқдилар. У радиоэлектрон «ёзув дафтарчаси» вазифасини ҳам бажариши мумкин. Унда суюқ кристалли дисплей ҳам бўлиб, рақам ва ҳарфларни бемалол ёзиш мумкин.

Соатнинг афзаллиги шундаки, у радио орқали жўнатилган хабарларни ҳам қабул қилолади. Мутахассисларнинг айтишича, бу соат аввал АҚШ бозорларида сотилади, сўнг Япония магазинларига чиқарилади.

РАНГ-БАРАНГ ОЛАМ

Хорижадан хабарлар

КЕЛИННИНГ ЎЗБЕКОНА ЛИБОСИ

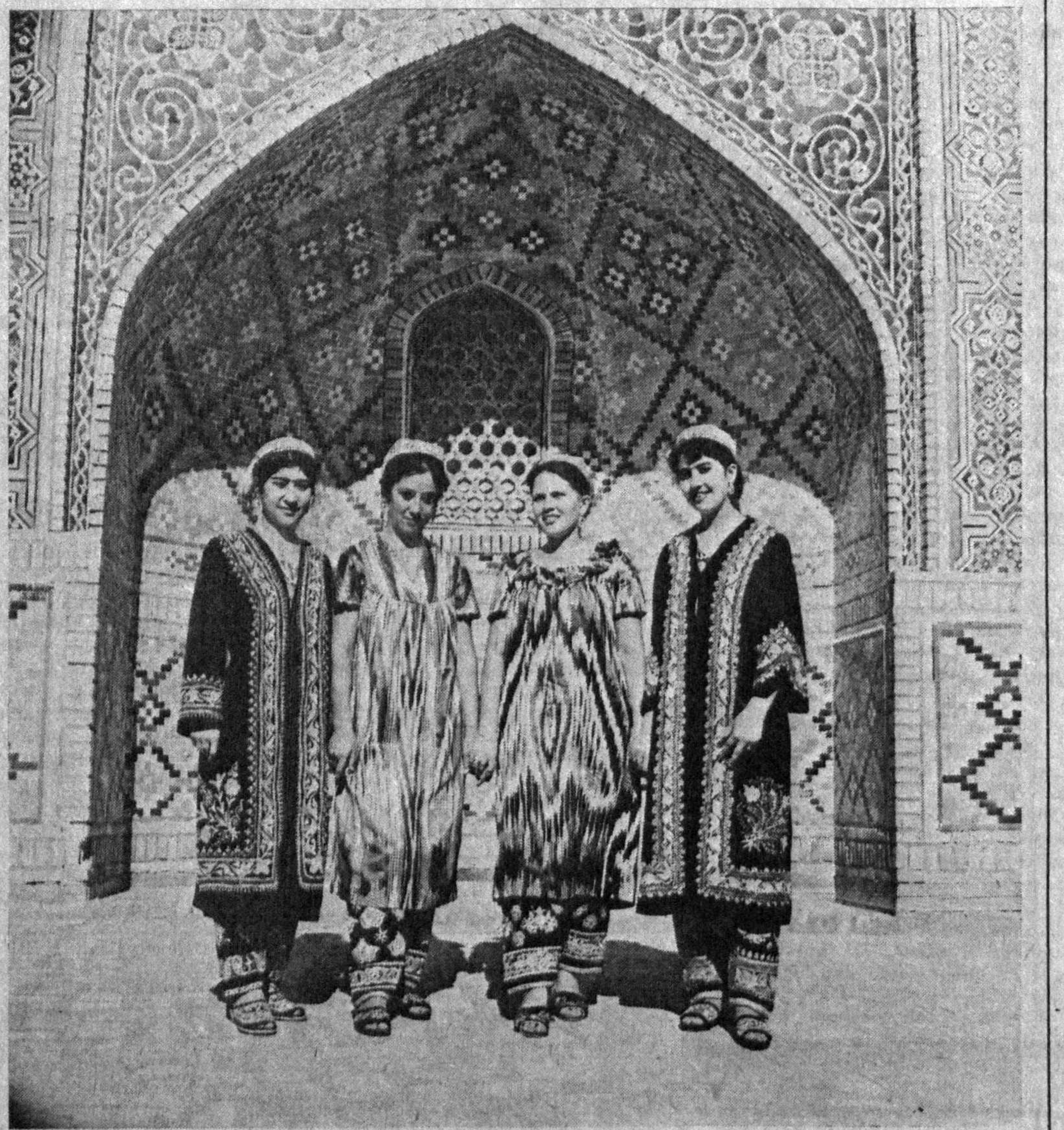

Рассом тасаввур қилган миллий кийимларни мен — XX асрнинг ўзбек қизи ҳеч қачон киймаганман ва менга ўхшаган бошқалар ҳам.

Ўшанда аёллар суратига минг таажжуб-ла тикилгандим. Бундай ҳолатга тушушимга бирин-кетин икки жойда кўрганларим сабаб бўлганди.

Кўргазмалар залида миллий ўзбек аёллари сиймолари акс этган асарлар намойишга қўйилганди. Мусаввир ўз қаҳрамонининг ҳусни жамолини нафосатга бой, қоматини нафис қилиб турувчи либослар чизган. Кўзни қамаштирувчи жимжимадор безаклар билан афсонавий тус олган либосларни кўча-кўйларда ёки байрам базмларда кўрганмисан, дўкон расталарида ҳам йўқ. Замона зайли ғарбники дейсизми, шарқники дейсизми, нимаики расм бўлса одамларни ҳар хил кўринишли уст-бошда кўрасиз. Ўзларимиз ҳам ёрлиғига «импорт» деган ёзувли матах бўлибдики, раста ортида бўлсин, икки ҳисса нархига ҳам қарамасдан сотиб оламиз. Аммо булар ҳеч қачон «мода» ҳам бўлган эмас, биз уларни камёб мол сифатида талашиб сотиб олмаймиз.

Мусаввир миллийлик, деб идрок этган кийимларни эса яна бир ерда — ноёб дурдоналар сифатида Тамарахоним уй музейида кўриб турибман. Шунингдек, улар саҳна учун санъаткорники эди. Тошкент, Фарғона, Бухоро эллари ҳар бирининг ўзига хос жозибасига эга бу кийимлаклар жаҳон саҳналарини кўрган, ўзбек санъатини дунё халқларига танитган, уларни кийиб Тамарахоним дилрабо рақслар хиром этган.

Инсон ақл-заковати, сеҳрли қўллари қанчалик гўзаллик яратишга қодир эканлигига ҳайрону-лол қолиб турарканман Тамарахонимнинг ўзи «Бу кийимларни чет элларда сотиб олиш учун кўп сўрашди. Кўнмадик. Ахир ҳамма нарсани сотаверсак, келажакка нима қолади» деб изоҳ бериб қолди.

Ҳақиқатан ҳам, биз учун бугунликда кўргазма бўлаётган, нархи бебаҳо дурдоналарга қараб ўтамиз, тарихга назар ташлагандек бўласиз. Хонлик даври чеварлари, зардўзлари, каштачилари қўли теккан либослар чинакам санъат асарлари эди.

Бир куни курсдошларимдан сўрадим.

— Ўзбекларнинг бошқа халқлардан матоҳи жиҳатидан умуман фарқ қиладиган қандай миллий кийимини биласиз?

Ҳаммада бир хил жавоб. Оддий кўкрак бурмали атлас кўйлак. Шу ўринда яқинда Қўқонга курсдош дугонамнинг тўйига борганимни эсладим. Никоҳ уйига келин-куёв миллий кийимда келишсин, деган гап бўлибди. Ажойиб-ку! Узоқ-яқиндан келган меҳмонлар учун бу гап янгиликдай туюлди. Дугонам бахт кечасида ўша қизлар айтган оддий атлас кўйлак кийиб, бошига оқ шойи рўмол ташлади. Тўғрисини айтиш керак. Дугонам ниҳоятда чиройли тикилган оқ либосини кийиб, ҳар доим кундаликда кийиниб юрадиган кўринишида никоҳга боргиси йўқ эди.

Одамларда миллий онг, миллий ҳиссиётни тарбиялаш учун биринчи навбатда ҳаёт шароити, имконият катта аҳамиятлидир. Миллийликни кўп қолган бир тарзда тушунмасдан, унинг истиқбол йўлларини англай ола бориш керакдир ва миллийликка халқни мажбурлаб ўргатишнинг ўзи бемаънилиkдир.

Шу пайтгача миллий кўйлак кийилиши керак ерда, фақат атлас кўйлакни тушуниб келганмиз. Аслини олганда доимо бир хил фасондаги кўйлак аёлни зериктириб қўйди. Энди ўйланг, савдо масканларини айланинг, «Мода» уйларига боринг ҳеч учратганмисиз хушбичим, чиройли тусдаги кийим-кечакларнинг савдо қилинаётганлиги ёки тарғиб қилинаётганлигини. Дўконларда қатор-лаштириб илиб қўйилган молларни ҳеч ким ҳавас қилиб олиб киймайди. Кийганда бўйи бастингизга тушмайдиган, маромига етказиб тикилмаганлиги, сифатсизлиги туфайли моллар расталарда ўтмай қолди. Тасаввур қилинг, дуру гавҳар тақинчоқлар қадалган нимчали, зар гул тўқилган ипак кўйлак устида, юпқа зарли рўмол бошига ташлаб, чеҳраси иссиққина, гўзал бир қиз келин салом қилиб турса. Ким ҳавас қилмайди? Лекин қани шундай либос? Дўконларда чиройли тусда тикилган ўзбекча келинлик либослари сотилса. Бу гапни йигитлар кийимларига нисбатан ҳам айтиш мумкин. Улар «Модалар уйи»да кўз-кўз қилинса, ким киймайди уларни, ким?!

Гапларимга бошқалар қўшилмадиларми, йўқми, билмадиму, масалан мен шундай келин бўлишни жуда истардим.

Меҳрибон ҚУРБОННИЁЗОВА.

ЁРДАМ БЕРИШ УЧУН—ТОҚҚА

Тошкентлик қутқарувчилар Олойорти тизмасига — баланд тоғлардаги альпинистлар манзилгоҳида ҳалокат юз берган жойга жўнаб кетдилар.

...Ўз-ўзидан шундай бўлиб чиқдики, мазкур экспедициянинг биринчи эшелонини спортчилар ташкил қилишди. Ваҳоланки, Тошкентдан улар фақат спорт режалари билан чиқиб кетишган эди — Ўзбекистон терма командаси мавсумдаги асосий тоққа чиқишларга тайёрланишни режалаштирганди. Лекин фалокат юз берганн тўғрисида хабар келди ва тошкентликлар ўз йўналишларини ўзгартирибгина қолмасдан, керакли жойга етиб боришни мумкин қадар тезлаштиришга ҳаракат қилдилар.

Жумҳурият тез ҳаракат қилиш марказида ҳозирнинг ўзидаёқ улардан ҳалокат юз берган — кучли зилзиладан кейин жуда катта муз қатлами кўчиб, манзилгоҳни қор кўчкиси босиб қолган жойга етиб борганликлари тўғрисида радио орқали хабар олинди.

Фожиа денгиз сатҳидан 5300 метр баландликда юз берган ва бу ерда альпинистлар тайёргарлиги, айниқса, асқотади — излаш ва қутқариш ишларини ҳатто одатдаги мослашишсиз атмосфера сийрак бўлган жойда олиб боришга тўғри келади.

Бу орада эса профессионал қутқарувчилар — тез ҳаракат қилувчи жумҳурият марказининг штатдаги ва жамоатчи қутқарувчилари тревога билан оёққа турди. Спорт мастери Вячеслав Воронин бошчилигидаги бу гуруҳда оғир вазиятларда иш олиб бориш учун махсус тайёрланган ўн беш киши бор. Улар жабрланувчиларни излаш, керакли жойга олиб бориш, уларга дастлабки ёрдам кўрсатиш учун зарур барча анжомлар билан жиҳозланган.

(ЎзТАГ).

Ёшлар ва қонун

ОЛИБСОТАРЛИК —ЖИНОЯТ

Жумҳурият Вазирлар Кенгашининг «Халқ истеъмоли молларининг бир неча турларини Ўзбекистондан ташқарига олиб чиқиб кетишни чеклаш тўғрисида»ги қарори жойларда қандай амалга оширилмоқда?

Мухбиримиз Бухоро вилоят ички ишлар бошқармаси бошлиғининг ўринбосари, милиция подполковниги Матрасул Собиров билан шу ҳақда суҳбатлашди.

— Матрасул Собирович, маълумки Бухоро сайёҳлар энг кўп ташриф буюрадиган шаҳарлардан бири. Ким нима билан келиб, нима олиб кетаётганлигини назорат қилиш осон эмас, албатта...

— Менимча, биз энг аввало меҳмондўстлигимизни, миллий удумларимизни унутмаслигимиз керак. Совға-салом, эсдалик сифатида нимадир олиб кетаётган меҳмонни ранжитиш уят бўлади. Аммо ҳаддидан ошиб кетган, олибсотарлик мақсадида кўп миқдорда халқ истеъмол молларини талаб кетаётганларга қарши курашиш зарур. Вилоят ички ишлар бошқармасида ва ноҳияларда оператив штаб ва гуруҳлар тузилди. Вилоят ҳудудидан ўтадиган йўлларда кеча-кундуз ишлайдиган Бухоро — Тошкент, Бухоро — Хоразм, Бухоро — Самарқанд ва Бухоро — Қарши йўлларида постлар ташкил қилинди. Шунингдек, Бухоро тайёрагоҳида ва Когон темир йўл вокзалларида ҳам шундай постлар тузилди.

— Айни кунларда четга қандай маҳсулотларни кўпроқ олиб чиқиб кетишга уринишлар бўлаяпти?

— Асосан, сут, ёғ, гўшт маҳсулотлари, чет элда ишланган камёб моллар, рўзғорбоп мебеллар. Гапим қуруқ бўлмаслиги учун мисоллар келтираман: гражданин Д. В. Стрельников ва О. В. Гусевлар 6 дона чет эл курткаси, 4 дона спорт костюми, 1 жуфт аёллар туфлиси, 1 дона 16 калибрли «ИЖ-27» ов милтиғи, 32 дона патрон ва аёлларнинг атир-упаларини Бухоро шаҳридан Туркманистон ССР орқали Омск шаҳрига олиб кетаётган пайтда ходимларимиз томонидан ушланди. Бабаян Сергей Шогенович шахсий «Жигули» машинасида 34 қути «ТЕМП» сигарети, 18 қути кир ювиш порошоги, 8 шиша «Пшеничний» ароғини Самарқанддан олиб, Бухоро орқали Туркманистон ССРга олиб чиқиб кетаётган пайтда Навоий шаҳрида тўхтатилди.

Доғистон АССРнинг Дербент шаҳрида истиқомат қилувчи Юдаев Шамай Таврипович деган шахс Бухоро шаҳрида яшовчи М. Саидов деган фуқародан «Д—23—57 БХ» номерли «ВАЗ 21063» «Жигули» автомашинасини 5859 сўмга сотиб олиб кетаётганда ушланди ва машина эгасига қайтарилди.

Шунингдек, Бухоро тайёрагоҳида текширув пайтида вилоятдаги «Варахша» меҳмонхонасининг навбатчиси Собитова Неля Рашитовнанинг ёнидан Тошкент шаҳрига олиб кетмоқчи бўлган чет элда ишлаб чиқарилган аёллар этиги, жами бўлиб 1300 сўмлик ноёб моллар топилди ва бу маҳсулотлар магазинга топширилди. «Бухоро — Чоржўй» магистрали йўлида Бухоро «Узмясоспецмонпром» автокорхонасига қарашли давлат номери «18—34 БХЛ» «КаМАЗ 5410» ҳайдовчиси Синичкин Александр тўхтатилганда у машинада Бухоро шаҳар умумий овқатланиш идорасидан Чоржўй шаҳрига 5671 килограмм товуқ гўшти олиб кетаётганлиги аниқланди ва Олот райПОсига топширилди. Жумҳурият қонунларини бузган шахслар тўғрисида тегишли ташкилотларга маълумотномалар берилди.

Шуни яна алоҳида таъкидлашни истардимки, биргина ҳуқуқ-тартибот органларининг кучи билан олибсотарларнинг, жиноятчиларнинг пайини қирқиб бўлмайди. Ваҳоланки, бундай иллатларнинг олдини олиш учун кенг жамоатчилик, комсомол, меҳнат жамоалари бизга яқиндан ёрдам бериб, қонун бузилиши ҳолларига нисбатан муросасиз курашишлари лозим.

Суҳбатдош: Р. АСЛОНОВ.

ТВ

25 ИЮЛЬ — ЧОРШАНБА

● **ЎзТВ I**

11.30 «Болалар денгизни орзу қилишади». Болалар учун фильм.

12.00 «Дахлсиз миллар». Телефильм. 12.30 Такрорий фильмлар экрани. «Омадли «Чўртан» командири».

* * *

17.30 Кўрсатувлар тартиби. 17.35 Янгиликлар.

Қувноқ ўтсин таътиллар

17.40 «Меҳр ўчоғи». Табиатни муҳофаза қилишга бағишланади. 18.15 «Тошбақа». Мультфильм. 18.25 «Ғарб ва Шарқ: мулоқотдан ҳамкорликка». Халқаро мавзуда суҳбат. 19.00 «Ғалла — ризқ-рўзимиз». 19.30 «Ахборот» (рус тилида). 19.45 «Камолат сари». Сора Тошматова, Шомаҳмуд Шораҳмедов. 20.30 Москва. «Вақт». 21.00 «Ижод саҳифалари». Комил Яшин таваллудининг 80 йиллиги олдидан. 22.00 «Ахборот». 22.20 «Халқа». Бадиий фильм («Ленфильм»). 23.50 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● **ЎзТВ II**

18.05 «Дўстлик» кўрсатувлари. Туркманистон телевидениесининг программаси. 19.20 Ўзбекистон Давлат телевидениеси ва радиоси хизмат кўрсатган хор жамоасининг концерти. 19.45 «Тошкент» студияси кўрсатади. «Манфаатларимиз йўлида». Чирчиқ дарёсининг экологиясига бағишланади (рус тилида).

● **МТ I**

6.00 «120 минут». 8.00 Яхши ният ўйинлари. Гандбол. Эркаклар. СССР — Чехословакия терма командалари. 8.35 «Сўз». Абадий-бадиий программа. 10.35 «Экологик бумеранг». Ўсмирлар учун публицистик программа. 11.50 «Лайлак». Мультфильм. 12.00 «Вақт».

* * *

14.45 «Бизни ёшлик йўлга бошлади». Уч серияли телевизион бадиий фильм. 2-серия. 15.50 «Мусиқий хазина». 16.30 «Марафон-15» 18.00 «Вақт». 18.30 «Владимир Висоцкий. Монолог». 19.30 «Бенони ва Роза». Олти серияли телевизион бадиий фильм. 4-серия. Премьера. 20.30 «Время». 21.00 Яхши ният ўйинлари. Сузиш. Енгил атлетика. 23.00 «Юргенс бухтаси». Телефильм премьераси (Новосибирск). 23.30 Яхши ният ўйинлари. Сузиш. Енгил атлетика. 23.50 «Номсиз кўрсатув». Твер губерниаси аҳолиси ҳақида. 00.25 «ТСН». Янгиликлар телевизион хизмати.

● **МТ II**

7.30 Эрталабки бадан тарбия машқлари. 7.45 «Шаҳарнинг ҳам ўз қалби бор». Ҳужжатли фильм. 8.15 Концерт. 8.45 Болалар учун фильм. «Ҳаммага маълум сир». 2-серия. 9.50 «Шапито, шапито». Фильм-концерт. («Экран»). 10.40 Такрорий телефильмлар сеанси. «Бу ҳаммаси у ҳақда». 2-серия. 11.55 «Қўғирчоқ театри олами». 2-кўрсатув.

* * *

16.30 В. Шувалов ижросида рус халқ қўшиқлари. 17.00 «Вертикаль». «Театрдан икки қадам нарида». Телефильм премьераси (Пермь). 17.30 «Орзуларим, мени алдаманг». Леся Украинканинг ҳаёти ва ижоди ҳақида фильм-концерт премьераси. 18.25 «Чорраҳада». Ҳужжатли фильм. 19.00 Яхши ният ўйинлари. Сузиш. Енгил атлетика. АҚШдан кўрсатилади. 20.30 «Вавака». Телефильм. 20.45 Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар! «Биздачи...». 21.00 Н. В. Гоголнинг экранлаштирилган асарлари. «Ўлик жонлар». Беш серияли телевизион бадиий фильм. 3-серия. 22.15 Швед радиоси хорининг концерти. 23.00 «Вақт» (сурдо таржимаси билан). 23.30 Қўшиқ инсон билан қолади. «Подмосковье оқшомлари». (В. Соловьев-Седой, М. Матусовский). 00.35 Яхши ният ўйинлари. Баскетбол.

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

СССР Алоқа вазирлиги

ТОШКЕНТ АЛОҚА ЭЛЕКТРОТЕХНИКА ИНСТИТУТИ

1990-1991 ўқув йилига

ҚУЙИДАГИ ИХТИСОСЛАР БЎЙИЧА

ТАЛАБАЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

АВТОМАТ АЛОҚАСИ, КЎПКАНАЛЛИ ЭЛЕКТР АЛОҚАСИ, АЛОҚА ИНШООТЛАРИ УСКУНАЛАРИНИ МОНТАЖ ҚИЛИШ, КЎПКАНАЛЛИ УЗАТИШ СИСТЕМАЛАРИНИ ЛОЙИҲАЛАШ ВА ИШЛАТИШ ихтисослари билан, РАДИОАЛОҚА, РАДИОЭШИТТИРИШ ва ТЕЛЕВИДЕНИЕ.

Таълим кечки ва сиртқи факультетларда олиб борилади.

Кечки факультет автомат электр алоқаси ихтисоси бўйича муҳандисларни тайёрлайди.

Сиртқи факультет АВТОМАТ ЭЛЕКТР АЛОҚАСИ, КЎПКАНАЛЛИ ЭЛЕКТР АЛОҚАСИ, РАДИОАЛОҚА, РАДИОЭШИТТИРИШ ВА ТЕЛЕВИДЕНИЕ ихтисослари бўйича муҳандисларни тайёрлайди.

ЎҚИШ МУДДАТИ — кечки ва сиртқи факультетларда: 6 йил.

Ўрта маълумотли СССР фуқаролари ишлаб чиқаришдан ажралмаган ҳолда ўқиш учун кечки ва сиртқи факультетларга — ёшидан қатъи назар қабул қилинадилар.

Ишлаб чиқаришдан ажралмаган ҳолда ўқиш учун танланган соҳаси бўйича ишлаётганлар қабул қилинадилар.

Қабул комиссиясига қуйидаги ҳужжатлар тақдим этиладн: кириш имтиҳонларига қўйилганлиги тўғрисида белгиланган намунадаги ариза, ўрта маълумоти тўғрисида ҳужжат (асли),086/У андозадаги тиббий шаҳодатнома, 3х4 см. катталикдаги 7 та фотосурат, меҳнат дафтарчасининг корхона, муассаса томонидан тасдиқланган нусхаси (меҳнат фаолиятига эга бўлганлар учун). Жамоа хўжаликларининг аъзолари колхозчи меҳнат дафтарчасининг жамоа хўжалиги идораси томонидан тасдиқланган нусхасини (унда ўқишга киришдан олдинги ҳар бир йилга мазкур жамоа хўжалиги учун белгиланган меҳнат кунлари минимуми ўқишга кирувчи томонидан бажарилганлиги кўрсатилади) тақдим этадилар. Кечки ва сиртқи факультетларга кирувчилар, бундан ташқари, иш жойидан ва турар жойидан шаҳодатномалар топширадилар. Институтга келган абитуриентлар паспорт, ҳарбий билет (заҳирадаги ҳарбий хизматчилар), қайд этилганлик гувоҳномасини шахсан кўрсатадилар.

КИРИШ ИМТИҲОНЛАРИ: кечки ва сиртқи факультетларда — 1-26 август кунлари бир неча даврада ўтказилади.

Кирувчилар ихтисосга оид иккита (конкурсли) — **МАТЕМАТИКА** (ёзма), **ФИЗИКА** (оғзаки) **дан,** шунингдек, **ихтисосдан ташқари битта — РУС ТИЛИ ВА АДАБИЁТИ** (иншо)**дан** имтиҳон топширадилар.

Рус тилини миллий мактаб дастури ҳажмида ўрганганлар кириш имтиҳонини рус тилидан ДИКТАНТ кўринишида, ёки **она тилидан ИНШО** тарзида топширадилар.

Ўрта мактабни олтин (кумуш) медаль билан, ўрта махсус ўқув юртини имтиёзли диплом билан битирганлар битта имтиҳон **математикадан (ёзма)** топширадилар. «Беш» баҳо олган абитуриентлар бошқа имтиҳонлардан озод қилинадилар ва институтга қабул қилинадилар, «тўрт» ёки «уч» баҳо олганлар қолган имтиҳонларни ҳам топширадилар.

Ишлаб чиқаришдан ажралмаган ҳолда ўқишга кираётган танланган ихтисоси бўйича камида бир йиллик меҳнат фаолиятига эга бўлган шахслар ва сўнгги уч йил мобайнида заҳирага бўшатилган ҳарбий хизматчилар учун ҳам юқоридаги қоида амал қилади.

Танланган ихтисоси бўйича ўрта махсус маълумотга эга бўлган ва эгаллаган касби бўйича камида бир йилдан бери ишлаётганлар кечки ва сиртқи факультетларга кириш имтиҳонларисиз (суҳбат натижалари асосида) қабул қилинадилар.

Суҳбат — 2-11 август кунлари ўтказилади.

Институтга қабул ихтисосдан ташқари имтиҳон муваффақиятли топширилган ҳолда ихтисосга оид олдинги 2 та имтиҳонда тўпланган баллар миқдорига асосан амалга оширилади.

Институтга қабул қилиш тартиби 1989 йил СССР Олий ўқув юртларига қабул қилиш қоидалари асосида бўлади.

Бошқа шаҳардан келганларга ётоқхона берилади.

Ҳужжатлар якшанбадан ташқари ҳар куни қабул комиссияси томонидан қабул қилинмоқда.

кечки ва сиртқи бўлимга — 14 АВГУСТГАЧА, соат 14 дан 20.00гача.

Манзилимиз: 700084, Тошкент шаҳри, Энгельс кўчаси, 108-уй.

Телефонлар: 35-10-52 — кечки ва сиртқи бўлим.

СССР Вазирлар Кенгаши ҳузуридаги Геодезия ва хариташунослик Бош бошқармасининг

ТОШКЕНТ ТОПОГРАФИЯ ТЕХНИКУМИ

1990—1991 ўқув йилига кундузги бўлимга

ҚУЙИДАГИ ИХТИСОСЛИКЛАР БЎЙИЧА

ЎҚУВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

фотогеодезия, харитачунослик — 8-синф маълумоти билан; аэрофотогеодезия, картография, амалий геодезия — 10-синф маълумоти билан.

ЎҚИШ МУДДАТИ: 8-синф маълумоти билан — 3 йилу 6 ой; 10-синф маълумоти билан — 2 йилу 6 ой.

Аризалар—10-синф ҳажмида маълумотлилардан 31 июлгача қабул қилинади.

МАШҒУЛОТЛАР — 1 ОКТЯБРДА БОШЛАНАДИ.

Аризага қуйидаги ҳужжатлар қўшиб топширилади: маълумоти тўғрисидаги ҳужжат (асли), **086/У андозасидаги тиббий шаҳодатнома, 3х4 см катталикдаги 6 та фотосурат, меҳнат дафтарчасининг нусхаси** (ишловчилар учун).

Кирувчилар 21 августгача қуйидаги фанлардан кириш имтиҳонларини топширадилар: 8-синф маълумоти билан — МАТЕМАТИКА (оғзаки), **РУС ТИЛИ** (диктант), **10-синф маълумоти билан— МАТЕМАТИКА** (оғзаки), **РУС ТИЛИ ВА АДАБИЁТИ** (иншо), **миллий мактабларни битирганлар учун** — диктант.

8 ёки 10-синфларни «4», «5» баҳолар билан битирганлар барча ихтисосларга имтиҳонсиз қабул қилинадилар.

Техникум қошида бир ойлик пуллик тайёрлов курслари ташкил этилди.

Ўқиш — рус тилида олиб борилади.

Ўзлаштирувчи ўқувчиларга 30 сўмдан («яхши» баҳога ўқийдиганларга—25 фоиз, аълочиларга — 50 фоиз қўшиб) стипендия тўланади.

Миллий мактабларни битирганлар учун 1 августдан бошлаб рус тили бўйича билимини мукаммаллаштириш учун қўшимча бепул машғулотлар ташкил этилади.

Техникумни имтиёзли диплом билан битирганлар ўқишни давом эттириш учун институтларга йўлланадилар.

Қуйидаги манзилга мурожаат этилсин: Тошкент шаҳри, 125-алоқа бўлими М. Горький шоҳкўчаси 82-уй, (6, 13, 22-трамвайлар; 9, 18-троллейбуслар; 1, 17«э» 71, 83, 96-автобусларнинг «Маданият институти» бекати).

Телефонлар: 62-57-87, 62-57-78.

АЗИЗ ЎҚУВЧИЛАР!

ЎРТА ОСИЁДА ЯГОНА ТОШКЕНТ АЛОҚА ПОЛИТЕХНИКУМИГА ЎҚИШГА МАРҲАМАТ!

Бизнинг техникумда таълим олган мутахассисларни Иттифоқимизнинг ҳамма бурчакларида учратиш мумкин. Алоқа— ҳозирги давр турмуш тарзи учун ҳаво билан баробар бўлиб, космодромлар, космик алоқа станциялари, телемарказлар, шаҳарлараро, шаҳар, район телефон станциялари, лойиҳа институтлари, қурилиш-монтаж бошқармалари, маҳалла ва муассасаларда меҳнат қилаётган техникумимиз битирувчилари бутун мамлакатни ана шу ҳаво билан таъминлайдилар.

Ихтиёрингизга талай ихтисослар ҳавола этилади. Булар ичида — телевизион техника ва радиотеле алоқаси, район электр алоқаси ва радиолаштириш, автомат электр алоқаси, кўп каналли электр алоқаси, почта алоқаси, телеграф алоқаси ва маълумотларни узатиш (кундузги ва сиртқи таълим), бухгалтерия ҳисоби (фақат сиртқи бўлимда). Таълимнинг илғор усулларидан фойдаланиш анъанага айланган политехникумда ўқиш жараёнида Сиз ўзингизга ва мамлакатга зарур касб эгасигина бўлиб қолмасдан, балки ўз маданий савиянгизни ҳам юксалтиришингиз мумкин. Катта қизиқиш ва мароқ билан таълим олишингиз учун бу ерда барча зарур шарт-шароитлар муҳайё қилинган: энг яхши илғор нашрлар жамланган бой кутубхона, қироатхона, ансамбллар, тўгараклар — булар ҳаммаси Сизнинг хизматингизда бўлади. Қизғин ўқиш куни тугагандан сўнг эса қулай ва шинам ётоқхонада ҳордиқ чиқарасиз.

Йигитлар техникумни битиргунича СССР Ҳарбий Кучлари сафига чақирилмайдилар.

Қабул умумий асосларда (ариза, аттестат, тиббий шаҳодатнома, 3х4 см катталикдаги 6 та фотосурат, ишлайдиганлар учун меҳнат дафтарчасидан кўчирма ва албатта кундузги ва сиртқи бўлимда кириш имтиҳонларида Сиз намойиш қилишингиз керак бўлган мустаҳкам билимлар) олиб борилади.

ИМТИҲОНЛАР: математика (оғзаки) — 8 ва 10-синфларни битирганлар; диктант — 8-синфни битирганлар; иншо — 10-синфни битирганлар.

Техникум манзили: 700128, Тошкент шаҳри, У. Юсупов кўчаси, 70-уй. Транспорт: 18, 44, 48, 97-автобуслар; 10-троллейбуснинг «Лабзак» бекати; 10, 23, 27-трамвайларнинг «Алоқа политехникуми» бекати.

Маълумотлар олиш учун телефонлар: 41-35-58, 41-35-68.

Ўзбекистон ССР Халқ таълими вазирлиги

ТОШКЕНТ «ҚИЗИЛ ТОНГ» ТИКУВЧИЛИК ИШЛАБ ЧИҚАРИШ БИРЛАШМАСИ ҚОШИДАГИ 48-ҲУНАР-ТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТИ

1990—1991 ўқув йили учун

ЎҚУВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Ўқишга Тошкент шаҳрида ва Тошкент вилоятининг пойтахтга яқин ноҳияларида яшовчи 9-11 синф ҳажмида маълумотга эга бўлган қизлар қуйидаги ихтисосликлар бўйича қабул қилинади: хотин-қизлар, болалар ва эркаклар устки кийимларини тикиш бўйича тикувчи-мотористка.

9-синф ҳажмида маълумотга эга бўлган қизлар 3 йил ўқийдилар ва бепул иссиқ овқат, кийим-бош билан таъминланадилар.

Ўқишни битирганларидан сўнг улар ўрта маълумот ва эгаллаган касблари ҳақида диплом оладилар.

11-синфни битирган қизлар 1 йил ўқийдилар ва улар ҳар ойда 30 сўм миқдорида стипендия оладилар.

Ҳамма ўқувчилар ишлаб чиқариш практикасини ўташ даврида ишлаб топган меҳнат ҳақларининг 50 фоизини оладилар.

ЎҚИШ ДАВРИ УЗЛУКСИЗ МЕҲНАТ СТАЖИГА ҚЎШИБ ҲИСОБЛАНАДИ.

Битирувчи курс аълочи ўқувчиларининг 10 фоизига ўқишга кириш учун йўлланма берилади.

Ўқувчилар И. Ганди номли маданият саройидан кенг фойдаланадилар. У ерда ҳар хил тўгараклар, спорт секциялари, каратэ ва диско клублар мавжуддир.

Ўқувчилар корхона ҳудудига жойлашган маиший ва медицина хизматидан, соат ва оёқ кийим устахонасидан, сартарошхона, кийим-кечак ва озиқ-овқат магазинидан, профилакторийдан фойдаланадилар.

Билим юртида ўқувчилар бадиий ҳаваскорлик тўгараги, «Модалар театри» тўгараги, шунингдек, спорт секцияларида иштирок этишлари мумкин.

Таътил даврида ўқувчилар Совет Иттифоқи шаҳарларига, дам олиш базаларига бепул туристик путёвкалар билан тақдирланадилар.

Ўқишга кирувчилар қуйидаги ҳужжатларни топширишлари лозим: билим юрти директори номига ариза, маълумоти тўғрисида ҳужжат (асли), турар-жойидан, ота-онасининг иш жойидан ва медицина справкалари. 3х4 см, ҳажмдаги 4 дона фотосурат.

Туғилганлик тўғрисидаги гувоҳнома ёки паспорт шахсан кўрсатилади.

Мурожаат учун адрес: 700061, Тошкент шаҳри, Чкалов кўчаси, 5-а уй (1, 2, 5, 24, 26-трамвайлар, 1, 5, 8, 10, 17-троллейбуслар, 2, 3, 25, 60э, 71, 80э-автобусларнинг «Қизил тонг» ишлаб чиқариш бирлашмаси» бекати).

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

Муҳаррир Жаббор РАЗЗОҚОВ.

«Ёш ленинчи» «Молодой ленинец» орган ЦК ЛКСМ Узбекистана. Издается на узбекском языке.

МАНЗИЛГОҲИМИЗ: 700083, ТОШКЕНТ ЛЕНИНГРАД КЎЧАСИ, 32-УЙ.

ТЕЛЕФОНЛАР: ҚАБУЛХОНА — 32-56-58 ХАТЛАР БЎЛИМИ — 32-54-65.

513500 НУСХАДА ЧОП ЭТИЛАДИ. ИНДЕКС: 64607.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Қўмитаси нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

Р. — 06216. Д. — 23507.